354-87

NOTA VAN AANPASSING TIENJARENPROGRAMMA AFVAL

AOO-achtergronddocument 92-11

A
afval

O
overleg

O
orgaan

NOTA VAN AANPASSING TIENJARENPROGRAMMA AFVAL

AOO-achtergronddocument 92-11

Auteur: Afval Overleg Orgaan

datum: augustus 1992

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Nota van aanpassing Tienjarenprogramma Afval /
Afval Overleg Orgaan. - Utrecht : (AOO ; 92-11)
ISBN 90-5484-045-5 geb
Trefw.: afvalstoffen ; overheidsbeleid ; toekomst

INHOUDSOPGAVE

BIJLAGEN

NOTA VAN AANPASSING TIENJARENPROGRAMMA AFVAL

1. INLEIDING

Het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval 1992-2002 (O-TJP.A) is in de eerste helft van 1992 onderwerp geweest van inspraak, overleg en advisering.

Het AOO heeft na het uitkomen van het O-TJP.A circa 80 schriftelijke reacties ontvangen, waarvan in bijlage 1 een opsomming is gegeven. Er is een hoorzitting belegd en er zijn adviezen ontvangen van de Commissie voor de milieu-effectrapportage, de Centrale Raad voor de Milieuhygiëne (CRMH) en de Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening (RARO)[1].
Verder is van overleg gevoerd met alle betrokkenen. In bijlage 2 is een opsomming van dit overleg gegeven. Er zijn in alle regio's zogenaamde platformbijeenkomsten geweest. Tijdens die bijeenkomsten is een presentatie over het programma gegeven door het AOO, en zijn reacties gegeven door vertegenwoordigers van provincies en gemeenten. De resultaten zijn verwerkt in de uiteindelijk ingezonden reacties.

In deze Nota van Aanpassing Tienjarenprogramma Afval is beschreven tot welke aanpassingen de ontvangen reacties aanleiding hebben gegeven.

In hoofdstuk 2 wordt in algemene zin ingegaan op de ontvangen reacties.
In hoofdstuk 3 worden aan de hand van de inhoudsopgave van het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval de reacties beantwoord en wordt aangegeven of en zoja, op welke wijze dit is verwerkt in het Tienjarenprogramma. Het kan hierbij gaan om het aanpassen van de toelichting, het wijzigen van programmapunten of om een aankondiging van vervolgactiviteiten. De tekst van de gewijzigde programmapunten is in deze nota opgenomen.
In hoofdstuk 4 wordt gereageerd op de reacties op het MER. Daar het MER al definitief is, is aanpassing niet aan de orde. Wel is bij het beantwoorden aangegeven in hoeverre de gemaakte opmerkingen van invloed zijn geweest op de vaststelling van het definitieve Tienjarenprogramma Afval.

De laatste stap in de procedure is die waarin de partijen zich committeren aan de uitvoering van het programma.
In de Samenwerkingsovereenkomst Afvalverwijdering (IPO, VNG, VROM, 6 juli 1990) is daarover in artikel 18 bepaald:

1. Het Afval Overleg Orgaan biedt het Tienjarenprogramma aan partijen (IPO, VNG, VROM) aan. Zij plegen daarover overleg en geven aan op welke wijze zij het programma zullen realiseren.
2. De Minister geeft daarbij aan in hoeverre hij instemt met het Tienjarenprogramma en in hoeverre het programma zal worden verwerkt in het door hem te voeren afvalstoffenbeleid.
3. De Minister geeft voorts aan in hoeverre het Tienjarenprogramma zal dienen als toetsingskader voor de hem ter goedkeuring voorgelegde provinciale afvalstoffenplannen.

Aan genoemde partijen is gevraagd om dit voor 1 november 1992 aan te gaan.

---

[1] De overzichten zijn gebundeld in het document "Overzicht van de inspraaktreacties op het ontwerp-Tienjarenprogramma Afval en MER, AOO publicatie 92-10

De procedure voorziet niet in de mogelijkheid van bezwaar en beroep, omdat het programma geen de burgers bindende besluiten oplevert. De wettelijk geregelde procedures bij de uitvoering van het programma door de verschillende overheden voorzien daar echter wel in (zie ook subparagraaf 1.1.5 van de Nadere memorie van antwoord bij de ontwerp-wet "Uitbreiding en wijziging van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (afvalstoffen), Tweede Kamer 21.246 nr. 10).

De ontvangen reacties zijn verwerkt tot verschillende overzichten, die zijn gebundeld in de AOO-publicatie 92-10 "Overzicht ontvangen inspraakreacties Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval en MER". Per reactie zijn in trefwoorden de gemaakte opmerkingen weergegeven, terwijl daarnaast analytische overzichten zijn opgesteld, waarin aan de hand van de inhoudsopgave van het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval en van het MER per paragraaf de gemaakte opmerkingen zijn vermeld en beantwoord.

2. HOOFDLIJNEN IN DE ONTVANGEN REACTIES

2.1 Herkomst van de reacties

Beziet men de reacties naar herkomst, dan blijkt dat alle organisaties waarvan een reactie was te verwachten ook daadwerkelijk hebben gereageerd.
Er zijn reacties ontvangen van:

- de oprichtende partijen: IPO, VNG en via VROM van de rijksoverheid (EZ, LNV, VW, Financiën en VROM (DGM, RPD, IMH));
- de vijf regionale afvaloverlegorganen;
- verschillende provincies hebben afzonderlijk een aanvullende reactie gegeven: Groningen, Flevoland, Limburg, Gelderland, Zuid-Holland, Noord-Holland, Drenthe en Overijssel;
- door een aantal gemeenten is een eigen reactie ingestuurd die doorgaans is toegespitst op specifieke onderwerpen in de gemeente: Alkmaar, Apeldoorn, Haelen, Heel, Leeuwarden, Leiden, Veenendaal, Vlaardingen, Voorburg, Weert, Zaanstad;
- verschillende samenwerkingsverbanden hebben eveneens een specifieke reactie ingestuurd: Gooi en Vechtstreek, Oost-Veluwe, Noordwest-Veluwe, regio Eindhoven Kempenland, SAVA (Zuid-Holland West), Streekgewest Westelijke Mijnstreek, regio Arnhem, Samenwerkingsverband Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen, OLAF, AVU en GEVULEI;
- branche-organisaties op afvalgebied: VVAV, NVRD hoofdbestuur en afdeling Midden Nederland;
- afvalverwerkende bedrijven: VAM, AVR, Afvalverwijderingsbedrijf IJmond-Zaanstad, BFI en Derks Star Busman (namens AVI Heeren te Roosendaal);
- organisaties of bedrijven met specifieke belangen: CNV, NVMM, NFK, RECRON, NOB-Wegtransport, TNO-Milieu en Energie, James Martin Strategy, Stichting Bureau Milieutransporten Binnenvaart, VLM, Waterleiding Maatschappij Limburg;
- bedrijfsleven: Kamers van Koophandel van Noord-Brabant en van regio Midden-Nederland, VNO en NCW;
- milieu-organisaties: Greenpeace, Stichting Natuur en Milieu mede namens twaalf provinciale milieufederaties, Vereniging Milieudefensie, Milieufederatie Limburg, Werkgroep Boekelermeer, Stichting Steunpunt Milieunetwerken, Stichting Brandend Hart, Stop Vuilverbranding Alkmaar, Vereniging Milieudefensie Nijmegen, Overlegorgaan Stop Vuilverbranding Nederland;
- vier particulieren;
- de Commissie voor de milieu-effectrapportage, die in het kader van de m.e.r.-procedure om advies is gevraagd over de inhoud van het milieu-effectrapport;
- de Centrale Raad voor de Milieuhygiëne en de Raad van Advies voor de Ruimtelijke ordening, die op eigen initiatief advies hebben uitgebracht aan de Minister van VROM.

2.2 Teneur van de reacties

- De oprichtende partijen
  De oprichtende partijen hebben een positief verslag uitgebracht over het Tienjarenprogramma Afval. Wel dient beter te worden aangegeven hoe de bij de uitvoering van het Tienjarenprogramma Afval betrokken partijen denken de programmapunten te realiseren. Het stortverbod zal genuanceerd moeten worden en bovendien is op provinciaal niveau de mogelijkheid van een stortverbod reeds aanwezig.

- Advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage (Commissie m.e.r.)
  De Commissie is van mening dat het MER een overzichtelijk beeld geeft van de mogelijke milieugevolgen van de in beschouwing genomen alternatieven. Het is onduidelijk wat de realiteitswaarde is van de gekozen taakstellingen en scenario's. Er kan niet worden gesteld dat het MER een goede "worst case" benadering bevat.

- Advies van de Centrale Raad voor de Milieuhygiëne (CRMH)
  De CRMH heeft een duidelijk positief advies uitgebracht. Het ontwerp voor het advies had een negatieve strekking, maar is tijdens de raadsvergadering vergaand bijgesteld. Helaas is het ontwerp in de publiciteit gebracht, waardoor op vele plaatsen een verkeerd beeld is ontstaan van de stellingname van de CRMH.

- Advies van de Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening (RARO)
  De RARO is bevreesd dat de ruimtelijke problematiek onderbelicht blijft en heeft daarom advies uitgebracht. In het advies staan drie aspecten centraal:
  . de ruimtelijke gevolgen van het beleidsscenario, waarbij wordt gevraagd om garanties dat de keuze voor storten van afval als opvang van tegenvallers niet mag leiden tot een overdimensionering van de stortcapaciteit;
  . de ruimtelijke aspecten van de afvalverwijdering, die niet op het schaalniveau van regio's maar nationaal moeten worden beschouwd en waarvoor het afwegingskader en instrumentarium moeten worden aangescherpt;
  . de uitvoeringsaspecten. De RARO kiest daarbij voor verbetering en aanvulling van bestaande structuren en vooralsnog niet voor een structuurschema afvalverwijdering en een vergaande wettelijke regeling.

2.3 Verwerking van de reacties

Methodisch gezien zijn de ontvangen reacties gericht op:
- het uitspreken van een oordeel over het programma;
- het benadrukken van specifieke zaken;
- gewenste beleidsaanpassingen;
- gewenste aanpassingen;
- het vervolgtraject en mogelijke vervolg-activiteiten.

Wat betreft de aanpassingen heeft de aanpak bij de verwerking zich beperkt tot die zaken die nu voor een goede afronding van het programma nodig zijn. Het is immers van groot belang, dat het programma snel wordt afgerond. Alle aandacht kan zich daarna richten op het vervolgtraject en op de voorbereiding van het volgende Tienjarenprogramma Afval, dat over drie jaar moet verschijnen.

Soms zijn reacties gericht op aanpassingen in het beleid, waardoor het niet mogelijk is ze in dit kader te verwerken.

2.4 Hoofdlijnen in de reacties

- Algemeen oordeel positief
  In bijna alle reacties ontvangt het ontwerp als algemeen oordeel minimaal een voldoende. Daarbij wordt ook belang gehecht aan de goede ordening van de problematiek en de prettige leesbaarheid.
  Het AOO krijgt daarmee het noodzakelijke krediet voor het verdere vervolg.

- Waardering voor de milieu-effectrapportage
  De Commissie voor de milieu-effectrapportage heeft het opgestelde milieu-effectrapport positief beoordeeld, maar geeft daarnaast overigens ook kritiek en suggesties voor verbeteringen.
  In verschillende reacties worden vraagtekens gezet bij onderdelen van het milieu-effectrapport: het betreft met name de weging van de verschillende milieu-thema's bij het vergelijken van de verwerkingsalternatieven en vragen om meer uitwerking van de gevolgen voor de volksgezondheid.

- Instemming met de gehanteerde uitgangspunten
  De bij het opstellen van het programma gehanteerde uitgangspunten worden breed gesteund. Kritiek is er echter wel bij:
  * de keuze voor verbranden boven storten.
    Naast het benadrukken van verdergaande resultaten van preventie en hergebruik als alternatief voor eindverwerking, wordt in veel reacties gevraagd om meer aandacht voor scheiden en vergisten. Dit laatste wordt gezien als milieuvriendelijker en goedkoper dan verbranden. Wat betreft de keuze voor verbranden boven storten wordt soms een omgekeerde volgorde bepleit, of wordt de keuze afgedaan als "lood om oud ijzer".
  * regionale en nationale zelfvoorziening.
    In enkele reacties wordt gepleit voor soepel omgaan met de regio-grenzen. In de reactie van het IPO wordt voorgesteld om uiteindelijk toch de regio Midden-Nederland te laten vervallen. Utrecht en Flevoland kunnen dan samen verder gaan met Noord-Holland en Zuid-Holland. Gelderland zou zelfstandig een zelfvoorzienende regio kunnen worden.

- Acceptatie van de cijfers over afvalaanbod en verwerkingscapaciteit
  Weliswaar wordt in enkele reacties gewezen op de onnauwkeurigheden en de beperkte uitwerking van het verzamelde cijfermateriaal, maar het wordt wel aanvaard als beeld van de uitgangssituatie (het beste wat op dit moment haalbaar is).

- Herkenning van de gepresenteerde scenario's
  De drie gepresenteerde scenario's worden steeds herkend als kenmerkend voor het in beeld brengen van het mogelijke afvalaanbod in de toekomst.

- Verschillende verwachtingen over de mogelijkheden voor preventie en hergebruik
  De vertaling van het beleid ten aanzien van preventie en hergebruik in het beleidsscenario wordt niet aangevochten. De kansen voor het daadwerkelijk realiseren van preventie en hergebruik worden echter wisselend ingeschat.

- Gebruik van de scenario's bij de programmering roept discussie op
  Het gebruik van het beleidsscenario als basis voor de verbrandingscapaciteit en het tegenwindscenario voor het storten wordt doorgaans wel als terecht beoordeeld. Het wordt echter in verschillende reacties toch ook ter discussie gesteld.

- Belang van flexibiliteit in de programmering
  De vele onzekerheden rond het toekomstige afvalaanbod en de mogelijkheden voor verwerking worden in veel reacties benadrukt. Soms wordt dat vertaald in een vraag om reservecapaciteit, maar doorgaans wordt het belang van flexibiliteit in de programmering benadrukt.

- Steun voor en weerstanden tegen het flankerend beleid
  In de reacties van bestuurlijke organisaties wordt de verdere uitwerking van het voorgestelde flankerend beleid nogal eens op de korrel genomen en zijn vele gevoeligheden waar te nemen.

3. AANPASSINGEN IN HET ONTWERP-TIENJARENPROGRAMMA AFVAL

In dit onderdeel van de Nota van Aanpassing is per hoofdstuk of paragraaf van het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval weergegeven:
- welke reacties zijn ontvangen,
- overwegingen en commentaar daarop,
- aanpassingen,
- vervolg-activiteiten,
- de huidige en de gewijzigde programmapunten.

De bespreking is ingedeeld volgens de inhoudsopgave van het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval. De betreffende hoofdstukken en paragrafen van het O-TJP.A zijn tussen haakjes aangegeven. De nummering van de tabellen en figuren is identiek aan het TJP.A.

(1) Inleiding

Ontvangen reacties
Er zijn geen reacties ontvangen die direct betrekking hebben op de inleiding.

Overwegingen en commentaar

Aanpassingen
De inleiding is geactualiseerd. Dat wil zeggen dat is vermeld hoe de resultaten van inspraak en overleg zijn verwerkt, wat de belangrijkste verschillen zijn ten opzichte van het ontwerp en hoe de procedure voor commitment zal verlopen.

(2) Doel en functie

Ontvangen reacties
- *rol bedrijfsleven*
  In verschillende reacties vanuit het bedrijfsleven wordt gevraagd om een betere vertegenwoordiging van het bedrijfsleven in het Afval Overleg Orgaan en de Regionale Afval Overleg Organen (RAOO's) en wordt gewezen op betrokkenheid van bedrijven bij de planning en uitvoering van de afvalverwijdering.

- *andere afvalstromen meenemen*
  In enkele reacties wordt gevraagd om naast de acht AOO-afvalstromen ook andere stromen, zoals mest, slib en baggerspecie, in het programma op te nemen en wordt de noodzaak benadrukt om voor een effectief beleid rekening te houden met alle onderdelen van de afvalverwijderingsketen.

Overwegingen en commentaar
- *rol bedrijfsleven*
  De discussie over de rol van het bedrijfsleven bij AOO en RAOO's speelt in een ander kader dan de vaststelling van het Tienjarenprogramma Afval. Het AOO heeft de RAOO's wel gevraagd om aandacht voor een goede inbreng vanuit het bedrijfsleven. Daarnaast is bij de voorbereiding van het programma gestreefd naar goed overleg met het bedrijfsleven.

- *andere afvalstromen meenemen*
  De in het programma te behandelen afvalstromen zijn vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst Afvalverwijdering. In het programma is wel de verwerkingscapaciteit in beschouwing genomen voor twee afvalstromen die in dezelfde installaties als de AOO-stromen worden verwerkt. Het betreft het storten van slib en verontreinigde grond.

Aanpassingen
Het laatstgenoemde punt wordt in het Tienjarenprogramma Afval nader worden toegelicht (6.5).

Vervolg-activiteiten
De rol van het bedrijfsleven kan aan de orde komen bij de in AOO-kader uit te voeren periodieke besprekingen van de voortgang bij de RAOO's.
De afstemming op andere afvalstromen dan de AOO-afvalstromen is een punt van aandacht bij de voorgenomen monitoring en de voorbereiding van het volgende Tienjarenprogramma Afval.

(3) Nationaal beleidskader

Ontvangen reacties
In een paar reacties wordt de vraag gesteld waarom het AOO het Tienjarenprogramma Afval opstelt binnen het nationaal beleidskader.
Het Ministerie van Economische Zaken vraagt zich af hoe rekening is gehouden met de ontwikkelingen volgens de Nationale Milieuverkenning 2 en de regeringsreactie daarop.

Overwegingen en commentaar
Het AOO is gericht op overleg en afstemming; het is nadrukkelijk niet een organisatie die zelfstandig beleid ontwikkelt. Het is daardoor onontkoombaar dat wordt gewerkt binnen het kader dat door het nationale milieubeleid wordt gesteld.
Wat betreft de afstemming op de Nationale Milieuverkenning 2 en de regeringsreactie daarop kan het Tienjarenprogramma worden gezien als een verdere uitwerking daarvan gericht op de AOO-afvalstromen.
Het beeld van het toekomstige afvalaanbod volgens de Nationale Milieuverkenning 2 komt sterk overeen met het in het programma opgenomen tegenwindscenario. De regeringsreactie is daar ook op gericht. In het Tienjarenprogramma Afval is echter het beeld verder uitgewerkt volgens het aan het nationale milieubeleid ontleende beleidsscenario en beperkt tot de acht AOO-afvalstromen, terwijl daarnaast is aangegeven hoe een tegenvallende ontwikkeling zou kunnen worden opgevangen.

Aanpassingen
Geen.

Vervolg-activiteiten
Geen.

(4) Uitgangspunten

(4.1) Maximale bevordering van preventie en hergebruik

Ontvangen reacties
In verschillende reacties wordt gesteld dat het AOO eerst programma's voor preventie en hergebruik zou moeten opstellen in plaats van de prioriteit die nu aan de programmering van de eindverwerking is gegeven.

Overwegingen en commentaar
De prioriteit bij het opstellen van het Tienjarenprogramma Afval voor het programmeren van de eindverwerkingscapaciteit is ingegeven door de grote problemen die zich in de eindverwerking voordoen en het gegeven dat vanuit het nationale beleid al een planmatige aanpak wordt gevolgd bij het nastreven van preventie en hergebruik.
Het AOO is bij de programmering uitgegaan van de maximale resultaten van dit nationale beleid en heeft daarbij voor GFT-afval een aanzienlijk aangescherpte taakstelling gehanteerd. Het programma is zo opgesteld dat ook nog verdergaande resultaten van preventie en hergebruik zouden kunnen worden ingepast.
Tegen deze achtergrond is het zinvol om in de uitwerking van het uitgangspunt "maximale bevordering van preventie en hergebruik" toe te voegen dat bij de programmering is uitgegaan van het daadwerkelijk realiseren van de taakstellingen voor preventie en hergebruik. Het realiseren daarvan is immers de grootste nagestreefde verandering in de afvalverwijdering en daarmee de uitdaging voor dit Tienjarenprogramma Afval.

Aanpassingen
In de uitwerking van dit uitgangspunt is toegevoegd dat bij de programmering wordt uitgegaan van het realiseren van de taakstellingen voor preventie en hergebruik.

Vervolg-activiteiten
Zie de toelichting bij (6.2) "preventie en hergebruik".

(4.2) Drastische vermindering van het storten van afval

Ontvangen reacties
De vanuit het milieubeleid uitgesproken voorkeur voor verbranden boven storten wordt ter discussie gesteld in enkele reacties.

Overwegingen en commentaar
De voorkeur voor verbranden boven storten is vastgelegd in het nationale milieubeleid en daardoor een uitgangspunt bij het opstellen van het Tienjarenprogramma Afval. De gevolgen voor het milieu van deze voorkeur zijn uitgewerkt in het voor het Tienjarenprogramma Afval opgestelde milieu-effectrapport. De vergelijking bevestigt de voorkeur voor verbranden boven storten, zij het met enige nuancering doordat verschillende effecten ten opzichte van elkaar moeten worden gewogen.

Aanpassingen
Geen.

Vervolg-activiteiten
Geen.

(4.3) Continuïteit afvalverwijdering

Geen reacties ontvangen.

(4.4) Doelmatige aanpak afvalverwijdering

Geen reacties ontvangen.

(4.5) Regionale en nationale zelfvoorziening

Ontvangen reacties
De ontvangen reacties betreffen verschillende aspecten:
. de feitelijke regio-indeling;
. de betekenis van nationale zelfvoorziening;
. de betekenis van regionale zelfvoorziening;

- *De feitelijke regio-indeling*

Ontvangen reacties
De reacties op de feitelijke regio-indeling betreffen vooral de regio Midden-Nederland. In het O-TJP.A is voor de verbrandingscapaciteit de regio opgedeeld. Utrecht en Flevoland zijn in samenhang met Noord- en Zuid-Holland bezien en Gelderland is apart beschouwd.
Het IPO en vele anderen stellen voor om deze lijn door te trekken naar de gehele keten van de afvalverwijdering. Het IPO ziet geen bestaansredenen meer voor het Regionaal Afvaloverlegorgaan Midden-Nederland en heeft een voorkeur voor de vorming van een regio Randstad plus Flevoland. Het vraagt het AOO de consequenties hiervan in beeld te brengen en verdere besluitvorming hierover voor te bereiden.

Overwegingen en commentaar
In de regio Midden-Nederland is vooral door Gelderland gestreefd naar samenwerking. Tijdens het gevoerde overleg en ook al eerder is geconstateerd, dat niet alle betrokken partijen nog met enthousiasme aan de vorming van de regio Midden-Nederland werkten. Het proces werd wel gekenschetst als het trekken aan een dood paard. Het beëindigen van dit proces is daardoor op zichzelf geen grote stap. De praktische consequenties zijn wat betreft de programmering ook goed inpasbaar. Voor verbranden is al uitgegaan van de gewijzigde regio-indeling en wat betreft storten is kenmerkend dat alle betrokken provincies relatief weinig capaciteit te bieden hebben. De consequenties voor de stortcapaciteit zijn elders in deze nota in beeld gebracht (6.5). Voor de nieuwe regio Randstad is wel een nog te beantwoorden vraag hoe de capaciteit onderling moet worden verdeeld. Van de kant van de provincie Utrecht is al aangegeven, dat men wil uitgaan van provinciale zelfvoorziening ten aanzien van storten. Een benadering die zich slecht verdraagt met regio-vorming. Belangrijke aspecten in de discussie hierover zijn:
- het streven naar samenhang in de aanpak van de verwijderingsketen;
- de discussie over bestuurlijke indeling van Nederland op andere terreinen.

Op dit moment is nog niet te overzien hoe de nieuwe regio bestuurlijk vorm moet worden gegeven. Het ligt voor de hand om daarbij te denken aan volledige samenwerking, dan wel aan samenwerking in een meer federatief verband. Conform de vraag van het IPO is hierna een voorstel gedaan voor de verdere besluitvorming hierover. Van belang hierbij is wel, dat spoed wordt gemaakt om al te grote tempo-verschillen in de regio-vorming te voorkomen. Dat vraagt van de betrokken partijen een intensieve inzet.

Besloten is om bij het maken van afspraken over de verdere besluitvorming ook het tijdpad vast te leggen en er voor te zorgen dat een snelle start wordt gemaakt.
Van groot belang lijkt ook, dat het proces door de betrokkenen zelf wordt getrokken. Het AOO en het bureau van het AOO dan wel een adviesbureau zouden bij de voorbereiding een rol kunnen spelen, maar de voorkeur gaat uit naar zelfwerkzaamheid van de betrokkenen. Besloten is dat de betrokken regio's op korte termijn in een constituerende vergadering afspraken maken over de verdere gang van zaken en de uitvoering daarvan.
De besluitvorming over de nieuwe regio-indeling dient verder te worden bevestigd door de in de Samenwerkingsovereenkomst Afvalverwijdering deelnemende partijen: IPO, VNG en VROM. Anders gezegd, de Samenwerkingsovereenkomst zal moeten worden herzien.

Aanpassingen
Bij de toelichting op dit uitgangspunt is de hier beschreven ontwikkeling gemeld.

In het Tienjarenprogramma Afval is op dezelfde manier als voor verbranden een regionale taakstelling worden toegevoegd voor storten, die uitgaat van een aangepaste regio-indeling.

Vervolg-activiteiten
De besluitvorming over het aanpassen van de regio-indeling zal buiten het besluitvormingstraject voor het Tienjarenprogramma Afval plaatsvinden. Naar de consequenties van een nieuwe regio-indeling wordt een verdere verkenning uitgevoerd.

- *De betekenis van regionale zelfvoorziening*

Ontvangen reacties
Mede naar aanleiding van het voorstel om voor verbranden een afwijkende regio-indeling te hanteren wordt in verschillende reacties benadrukt dat de regio-benadering gericht moet zijn op volledig ketenbeheer. Anderzijds wordt er ook op gewezen dat regio-grenzen geen dogma moeten zijn en dat het bij hergebruik niet zinvol is om steeds de regio-grenzen te hanteren.

Overwegingen en commentaar
De regio-benadering is gericht op het verkrijgen van voldoende schaalgrootte voor een doelmatige verwerking en bereiken van een voldoende bestuurlijk draagvlak voor het realiseren van een goede afvalverwijdering. Daar hangt mee samen het uitgaan van de eigen verantwoordelijkheid voor het eigen afval. De nadruk ligt hierbij uiteraard op de eindverwerking, maar ook op belangrijke activiteiten voor hergebruik zoals composteren en puinbreken.
Dat laat onverlet dat voor bepaalde specifieke hergebruiks-activiteiten de regio-grenzen niet doelmatig zullen zijn en niet star gehanteerd moeten worden.

Aanpassingen
Geen aanpassingen.

Vervolg-activiteiten
Wat betreft de betekenis voor de eindverwerking is het beeld van dit uitgangspunt nu voldoende helder; wat betreft de betekenis voor hergebruik (en preventie) is een verdere uitwerking te verwachten in het op te stellen programma voor preventie en hergebruik (zie 6.2).

- *De betekenis van nationale zelfvoorziening*

  Ontvangen reacties
  In enkele reacties is er op gewezen dat grensoverschrijdend afval niet te voorkomen is.

  Overwegingen en commentaar
  De eigen verantwoordelijkheid voor een verantwoorde afvalverwijdering dient ook op landelijk niveau voorop te staan. Dit leidt vooralsnog tot het vasthouden aan nationale zelfvoorziening als uitgangspunt voor de programmering.

  Aanpassingen
  In hoofdstuk 7 is een paragraaf worden toegevoegd over de internationale aspecten van de afvalverwijdering (7.4).

  Vervolg-activiteiten
  Zie (7.4).

(4.6) Afvalverwijdering conform het ruimtelijk en vervoersbeleid

- *Vervoersbeleid*
  De ontvangen reacties op dit punt leveren steun op voor het Tienjarenprogramma Afval. In overleg met het bedrijfsleven, de verwerkers, sturingsorganisaties en overheden, zal het programmapunt worden uitgewerkt.

(4.7) Minimaliseren milieugevolgen

Zie (5.8)

(5) Ontwikkeling van de afvalverwijdering

(5.1) Inleiding

(5.2) Afvalaanbod

Figuur 5.1 is aangepast: voor 1986 is van het hogere aanbod volgens de Nationale Milieuverkenning 2 uitgegaan. De overige tekst is gehandhaafd.

(5.3) Capaciteit eindverwerking en GFT-afvalbewerking

Enkele cijfers over de stortcapaciteit in bepaalde provincies, alsmede over de bewerkingscapaciteit van GFT-afval zijn aangepast. De tekst is geactualiseerd.

(5.4) Bestuurlijke organisatie

(5.5) Markt

(5.6) Ruimtelijke problematiek

(5.7) Ontwikkeling afvaltransport

(5.8) Milieuproblematiek

Ontvangen reacties
De knelpunten met betrekking tot de reststoffen van afvalverbranding krijgen te weinig aandacht.

Overwegingen en commentaar
In de discussies over de milieugevolgen van de afvalverwerking verschuift de aandacht van de luchtemissies van dioxine geleidelijk naar de verspreiding van zware metalen via slak en vliegas. In bijlage 5 van het Milieu-effect rapport (MER) is de problematiek van vliegas, rookgasreinigingsresidu en slak behandeld. Vliegas en rookgasreinigingsresidu worden als chemisch afval beschouwd en als zodanig behandeld (C2-deponie). Bij gebonden toepassing van vliegas als vulstof in beton, zijn de verontreinigingen geïmmobiliseerd en is de bijdrage aan de verspreiding verwaarloosbaar. AVI-slakken worden nu nog op grote schaal toegepast in civieltechnische werken, waarbij de nodige voorzieningen worden getroffen (terugneembaarheid, waterdichte bovenafdekking en geen contact met grondwater). Ca. 80% van de slakken wordt op deze wijze hergebruikt c.q. nuttig toegepast en dient als vervanging van (primaire) oppervlakte-delfstoffen. Van groot belang voor de toepassing van de slak in de toekomst is het Bouwstoffenbesluit.

De discussies over het nieuwe Bouwstoffenbesluit zijn nog niet afgerond. Wel is de verwachting dat de nieuwe eisen vooral beperkingen zullen opleggen aan de ongebonden toepassing van de reststoffen van afvalverbranding.
Deze nieuwe regelgeving betekent een extra stimulans voor de verbetering van de kwaliteit van de slak en voor de beperking van de hoeveelheid.
Verbetering van de kwaliteit kan ondermeer worden bereikt door een betere scheiding van het afval aan de bron, voorscheidings- en nabehandelingstechnieken. Vermindering van de hoeveelheid slak kan eveneens worden bereikt door voorscheiding (afscheiding inert materiaal). Mogelijk kan ook de afscheiding van het nog resterende organische materiaal, gevolgd door vergisting een bijdrage leveren aan de volumevermindering van reststoffen. Op de mogelijkheden voor vergisting wordt elders nader ingegaan {zie bij (6.3)}.
De afscheiding van het inerte materiaal levert in de praktijk materiaal op dat slechts kan worden gestort [2]). De kwaliteit van dit materiaal verschilt waarschijnlijk weinig van de zogenaamde natte fractie, die nog moet worden gecomposteerd/vergist alvorens te worden gestort of alsnog verbrand. Het afgescheiden "inerte" materiaal kan pas eventueel na behandeling (wassen/reinigen) worden toegepast als bouwstof. Afscheiding van inert materiaal heeft geen groot effect op de benodigde thermische verbrandingscapaciteit, aangezien "echt" inert materiaal "gratis meelift" in de oven en geen extra rookgassen en geen extra emissies oplevert. Afscheiding van inert materiaal heeft wel effect op de kwaliteit van de slak; er treedt geen verdunning meer op, waardoor de kwaliteit van de slak zal verslechteren [3]).
De vraag is dus of afscheiding van inert materiaal, gelet ook op de noodzaak ca. 5 mln ton aan scheidingscapaciteit te bouwen, de kosten hiervan, en de energieverliezen die de scheidingsactiviteiten met zich meebrengen, een aantrekkelijke optie is.

---

[2] Onderzoek verbrandingsparameters van verschillende afval verwerkingsscenario's bij de ARN te Nijmegen

[3] Nader onderzoek mechanische voorscheiding; N.V. Huisvuilcentrale Alkmaar, Haskoning, Nijmegen maart 1992

Gezien het grote belang hiervan voor het realiseren van de doelstellingen voor hergebruik en de betekenis van (kwalitatieve) preventie hierbij is dit een belangrijk terrein van onderzoek en technische ontwikkeling.
In het door het AOO op te stellen deelprogramma afvalscheiding zal hierop nader worden ingegaan {zie bij (6.2)}.
Een andere weg voor verbetering van de kwaliteit van de slak (en vliegas) is nabehandeling. Nabehandelingsprocessen zijn er op gericht om de uitloogbaarheid terug te dringen, onder meer door wasprocessen, thermische processen (sinteren, smelten, verglazen), of door verharden. Gezien het energieverbruik en de kosten zijn thermische processen nog niet haalbaar voor de relatief grote hoeveelheid slakken, maar dit kan door technologische ontwikkelingen en de toenemende storttarieven veranderen. Voor vliegas zijn nabehandelingsprocessen, gelet op de veel kleinere hoeveelheden waarom het gaat, wellicht op kortere termijn wel een optie.

Aanpassingen
De hiervoor gegeven toelichting is in het programma ingevoegd. De ontvangen reacties geven geen aanleiding tot aanpassing van de programmering.

Vervolg-activiteiten
Het AOO volgt de technologische ontwikkelingen op de voet en het Bureau AOO neemt deel aan begeleidingscommissies op dit vlak.
Nader onderzoek is gewenst.

(5.9) Vragen over maatschappelijke acceptatie

Zie bij (7.2).

(6) Programmering en programmapunten

(6.1) Scenario's voor het afvalaanbod

Ontvangen reacties
In het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval zijn drie scenario's gepresenteerd voor de toekomstige afvalverwijdering:
- beleidsscenario;
- tegenwindscenario;
- perspectiefscenario.

De uitwerking van het milieubeleid naar het beleidsscenario ontmoet nauwelijks kritiek.
Wat betreft het tegenwindscenario is de acceptatie ook groot, maar het wordt ook wel bestempeld als (te) optimistisch.
Het perspectiefscenario ontmoet het meeste commentaar. Het wordt enerzijds als niet realistisch beschouwd, wat betekent dat het niet in aanmerking komt als basis voor programmering.
Anderzijds wordt gesteld dat het nog veel te somber is en dat er veel verdergaande mogelijkheden zijn voor het realiseren van hergebruik en vooral preventie en dat daar ook bij de programmering al van dient te worden uitgegaan. Waar het perspectiefscenario uitkomt op een aandeel van 76% voor preventie en hergebruik in de afvalverwijdering, wordt door de Stichting Natuur en Milieu gesteld dat 90% haalbaar is, terwijl de Vereniging Milieudefensie zelfs 95% haalbaar acht.
In verschillende reacties is aangegeven, dat ten onrechte het voor het AOO uitgewerkte perspectiefscenario niet in het programma is gebruikt.

Overwegingen en commentaar
De ontvangen commentaren geven geen aanleiding om de drie ontwikkelde scenario's bij te stellen. Het is daarbij opvallend en in zekere zin ook teleurstellend, dat in de ontvangen pleidooien voor het hanteren van een verdergaand scenario dan het perspectiefscenario niet is aangegeven hoe zo'n scenario kan worden ingevuld.

De ontvangen commentaren waren echter wel aanleiding om het gebruik van de scenario's verder toe te lichten en om het programma te toetsen op flexibiliteit. Daarmee is in redelijke mate tegemoetgekomen aan de ontvangen commentaren.

De drie scenario's zijn in het programma als volgt gebruikt:
- Het beleidsscenario is gebruikt voor het programmeren van de minimaal benodigde verbrandingscapaciteit.
- Het tegenwindscenario is gebruikt voor het programmeren van de te realiseren stortcapaciteit en voor de voor te bereiden mogelijke uitbreidingen bij bestaande verbrandingsinstallaties. Het programma biedt daardoor de mogelijkheid om bij tegenvallende resultaten van preventie en hergebruik toch tot een verantwoorde vorm van eindverwerking te komen en om de verbrandingscapaciteit relatief snel aan te passen wanneer de tegenvallers een structureel karakter mochten hebben.
  De keuze voor storten boven verbranden bij het opvangen van tegenvallers is ingegeven door de noodzaak om op de korte termijn goed aan te sluiten op de bestaande situatie, waarin ondanks de grote inspanningen voor het realiseren van nieuwe verbrandingsinstallaties de capaciteit nog zeker vijf à tien jaar onvoldoende zal zijn.

  Meer algemeen is de keuze ook bepaald door het fundamentele verschil in de aard van de capaciteit van beide verwerkingsvormen. Bij verbranden is de capaciteit een stromingshoeveelheid, die in tonnen per jaar wordt uitgedrukt, terwijl het bij storten een hoeveelheid betreft, die niet wordt bepaald door de tijd. Het realiseren van reserve-capaciteit leidt bij verbranden mogelijk tot overcapaciteit; bij storten leidt het echter vooral tot verlenging van de termijn waarvoor de beschikbaarheid van voldoende capaciteit is zeker gesteld.

- Het perspectiefscenario is gebruikt als doorkijk naar de mogelijke ontwikkeling op lange termijn en als toetssteen voor de flexibiliteit. Het laatste wil met name zeggen dat de verbrandingscapaciteit zo is geprogrammeerd, dat bij een ontwikkeling richting perspectiefscenario geen wezenlijke overcapaciteit voor verbranding ontstaat en dat het mogelijk blijft om nieuwe technieken voor eindverwerking in de toekomst in de programmering in te passen. Dat blijkt door de te verwachten sluitingen van bestaande verbrandingscapaciteit in de periode 2000-2010 in voldoende mate het geval te zijn. In figuur 6.4 is daarvan een beeld gegeven, waarbij overigens nog voorbij is gegaan aan de autonome groei in het afvalaanbod na 2000.

Figuur 6.4: Ontwikkeling afvalaanbod voor eindverwerking volgens het perspectiefscenario

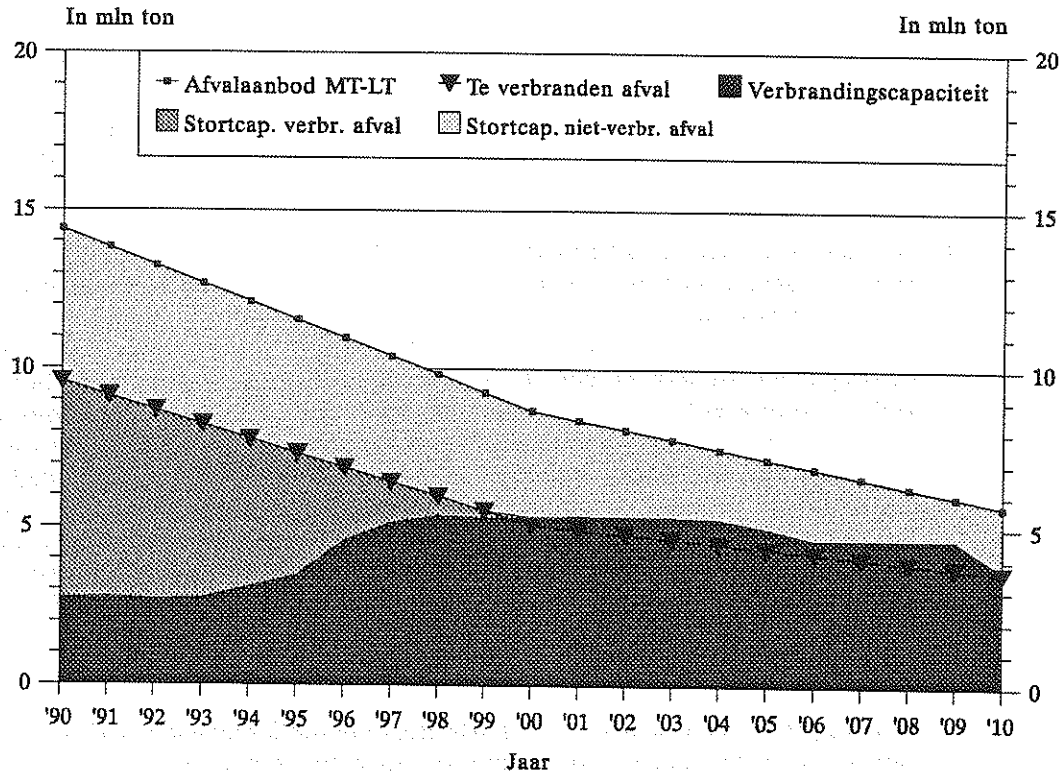

(Bron: Afval Informatie Systeem, AOO, 1992)

Het is om verschillende redenen niet mogelijk om het perspectiefscenario te gebruiken als basis voor het programmeren van de capaciteit voor eindverwerking in de periode tot 2000.
Allereerst zijn in het nationale milieubeleid, uitgaande van maximale inspanningen van de betrokkenen, taakstellingen geformuleerd voor preventie en hergebruik. In het beleidsscenario zijn die nog wezenlijk aangevuld wat betreft GFT-afval. Dit betekent, dat een keuze voor het perspectiefscenario alleen mogelijk is, wanneer de beleidsmatig haalbaar geachte taakstellingen wezenlijk zijn aangescherpt. Gezien de historische trendbreuk die voor het realiseren van het beleidsscenario al moet plaatsvinden is dit geen reële optie; het zou betekenen dat het programma los komt te staan van de beleidswerkelijkheid.
De tweede en belangrijkste reden is de veel grotere kans op het ontstaan van een tekort aan verwerkingscapaciteit. De ervaring leert dat een dergelijk tekort leidt tot noodoplossingen met grote nadelige gevolgen voor het milieu. De CRMH wijst er terecht op, dat een dergelijke situatie in elk geval moet worden vermeden. Hierbij moet nog worden bedacht, dat de huidige verwerkingscapaciteit al ontoereikend is. De verbrandingscapaciteit is slechts 30% van de behoefte, terwijl de stortcapaciteit landelijk gezien slechts voor 4 jaar toereikend is en zeer ongelijk over de provincies is verdeeld.

De programmering is door verschillende oorzaken omgeven met onzekerheden. Uiteraard zijn er cijfermatige onnauwkeurigheden in de verzamelde gegevens over het huidige afvalaanbod en de beschikbare verwerkingscapaciteit. Een verbetering hierin is pas te bereiken na het invoeren van een landelijk monitoringsysteem. Het AOO heeft daarvoor in samenwerking met de betrokkenen inmiddels een start gemaakt. Desalniettemin rechtvaardigen de beschikbare cijfers de aan het eind van de vorige alinea weergegeven conclusies over de ontoereikendheid van de bestaande verwerkingscapaciteit volledig. De cijfermatige onnauwkeurigheden worden echter overheerst door de onzekerheden waarmee de verwachtingen voor de toekomst zijn omgeven. De drie ontwikkelde scenario's geven een indruk van de range waarbinnen het afvalaanbod voor eindverwerking in de toekomst zal liggen, maar de realisatie is afhankelijk van vele factoren. Het betreft factoren die liggen binnen de reikwijdte van het milieubeleid, zoals het treffen van milieubeleidsmaatregelen en het realiseren van verwerkingscapaciteit. Er zijn echter ook exogene factoren, die van grote invloed zijn. Het gaat daarbij met name om economische en technische ontwikkelingen. Zo heeft in het recente verleden de oliecrisis geleid tot een duidelijke daling in het aanbod van afval.
Wat dit betreft moet de taakstelling die uit het beleidsscenario voortkomt en die een halvering inhoudt van het aandeel van de eindverwerking in de afvalverwijdering, vooral worden gezien als doelstelling, die weliswaar vanuit het milieubeleid scherp is geformuleerd, maar toch door allerlei oorzaken met tamelijk grote marges is omgeven. Belangrijke onzekerheden zijn bijvoorbeeld:

- de realiseerbaarheid van taakstellingen voor preventie;
- de realiseerbaarheid van taakstellingen voor hergebruik;
- de voortgang bij het realiseren van verwerkingscapaciteit. De ervaring leert dat maar weinig initiatieven zonder aanzienlijke vertraging de eindstreep halen;
- de introductie van nieuwe technieken voor (eind)verwerking;
- de invloed van het prijsniveau voor eindverwerking op het aanbod van afval;
- de internationale aspecten van de afvalverwijdering;
- het tempo waarin het voor de uitvoering van het programma voorgestelde flankerend beleid wordt gerealiseerd.

De onnauwkeurigheden en onzekerheden waarmee de toekomst is omgeven zijn in de programmering ondervangen door het aanbrengen van flexibiliteit. Genoemd is al het opzetten van een vangnet door de programmering van de stortcapaciteit volgens het tegenwindscenario, in samenhang met het voorbereiden van snel te realiseren extra verbrandingscapaciteit en de inpasbaarheid van het perspectiefscenario voor de ontwikkeling op de lange termijn.

Van groot belang is ook dat het Tienjarenprogramma Afval over drie jaar zal worden herzien en dat tussentijds over de voortgang zal worden gerapporteerd. Gezien de tijd die nodig is voor het realiseren van verwerkingsinstallaties is het te verwachten, dat verdergaande resultaten voor preventie en hergebruik nog kunnen worden ingepast. Dit betekent, dat het huidige programma voldoende flexibel is om binnen redelijk ruime grenzen nieuwe ontwikkeling te kunnen opvangen.

Aanpassingen
De hiervoor gegeven toelichting is in het programma ingevoegd. Het is niet nodig om programmapunten te wijzigen.

Vervolg-activiteiten
In het Werkplan AOO 1992 zijn projecten opgenomen voor het monitoren van de ontwikkelingen op afvalgebied, het opstellen van een prognosemodel en het experimenteren met rekenmodellen en scenario-modellen.

(6.2) Preventie en hergebruik

Huidige programmapunten Preventie en Hergebruik:

P 001 Het AOO zal fungeren als orgaan voor overleg en afstemming tussen VROM, provincies en gemeenten over het beleid op het gebied van preventie en hergebruik, onder andere tot uitdrukking komend in de implementatieplannen preventie en hergebruik, voor zover deze betrekking hebben op AOO-afvalstromen. Overleg en afstemming richt zich op:
- de rol van rijk, provincies en gemeenten bij de aanpak van preventie en hergebruik en het elkaar wederzijds versterken;
- de totstandkoming van bewerkingscapaciteit;
- de gevolgen voor de programmering van de eindverwerking; bijvoorbeeld door wijzigingen in de voor de prioritaire afvalstromen opgestelde taakstellingen of in de tijdplanning, en door knelpunten in de kritische factoren bij de uitvoering.

P 002 Het AOO zal in 1992 een tussentijds ontwerp-programma voor preventie en hergebruik uitbrengen. Dit wordt met name gericht op:
- het uitwerken van de activiteiten voor preventie en hergebruik, op het niveau van de door VROM gespecificeerde taakstellingen voor prioritaire afvalstromen en de componenten daarin, toegespitst op de bijdragen van provincies en gemeenten;
- (waar nodig) programmering van de bewerkingscapaciteit;
- het ontwikkelen van een prognose-model voor het doorrekenen van de resultaten van preventie en hergebruik naar de benodigde capaciteit voor eindverwerking.

P 003 Bij het bureau-AOO zal vanaf begin 1992 een informatie- en communicatiepunt voor preventie en hergebruik gaan functioneren.

Ontvangen reacties

In veel reacties wordt gepleit voor een grotere inzet bij het realiseren van preventie en hergebruik en wordt gevraagd de rol van het AOO nader uit te werken.
Als aandachtspunten worden verder genoemd:
- uitwerken van hergebruik (verantwoordelijkheid, organisatiestructuur, markt);
- relatie van investeringen in eindverwerkingsinstallaties met bevordering preventie en hergebruik;
- financiële aspecten, instellen en beheer van fondsen;
- taakverdeling;
- mogelijkheden via vergunningen.

Overwegingen en commentaar

Het in het Tienjarenprogramma Afval gehanteerde beleidsscenario gaat uit van een toename van het aandeel van preventie en hergebruik in de afvalverwijdering van 53% nu naar 76% in het jaar 2000. Preventie en hergebruik vormen daarmee de belangrijkste pijler van het programma.
Vooruitlopend op de vaststelling van het Tienjarenprogramma Afval is daarom in de afgelopen maanden al gewerkt aan het uitwerken van de rol van het AOO bij preventie en hergebruik. In het daarvoor opgestelde Plan van Aanpak Programma Preventie en Hergebruik is het voorstel voor het uitbrengen van een tussentijds programma voor preventie en hergebruik (P 002) uitgewerkt naar een behandeling in twee niveaus:

- een landelijk programma, gericht op overleg, afstemming, organisatiestructuur, taakafbakening en planning van activiteiten;
- deelprogramma's over specifieke onderwerpen,
  . de verwerkingscapaciteit voor GFT-afval
  . afvalscheiding
  . coördinatie van preventie in bedrijven.

Het AOO richt zich daarbij op het invullen van een rol die specifiek gericht is op "overleg en afstemming". Voor overige betrokkenen ligt de uitdaging aan te tonen dat verdergaande taakstellingen ook werkelijk haalbaar zijn.

Aan de genoemde programma's wordt inmiddels gewerkt. In deze programma's zullen de in de reacties genoemde aandachtspunten verder worden behandeld.
Het programma voor preventie en hergebruik is gericht op de organisatorische aspecten bij het realiseren van de vanuit het nationale milieubeleid aangegeven taakstellingen en verdere aanpak van preventie en hergebruik. Het gaat daarbij om de ontwikkeling van de organisatiestructuur bij de verschillende overheden, de onderlinge afstemming van taakstellingen en beleidsaanpak en de planning van activiteiten.
Het deelprogramma "verwerkingscapaciteit van GFT-afval" is gericht op het tijdig realiseren van voldoende capaciteit voor het verwerken van het gescheiden ingezamelde GFT-afval en zal nog in 1992 worden uitgebracht.
Het deelprogramma "afvalscheiding" is bedoeld om tot een goede afstemming te komen van op dit terrein ontwikkelde initiatieven. Het gaat daarbij zowel om het gescheiden inzamelen als om de voor- en nascheiding bij de eindverwerking. Nagegaan zal moten worden hoe hiervoor te stellen eisen zo goed mogelijk kunnen worden vertaald naar de praktijk. Dit deelprogramma zal voor 1 januari 1994 worden uitgebracht.
Het deelprogramma "preventie in bedrijven" beoogt tot goede afstemming te komen van de benadering van bedrijven door de verschillende overheden. Het gaat daarbij om het streven naar preventie volgens o.a. de "prisma-methodiek" en om afstemming op andere instrumenten waarmee de overheid vanuit het milieubeleid bedrijven benadert. Bij dit laatste is vooral afstemming nodig op het verlenen van milieuvergunningen en op het invoeren van bedrijfsinterne milieuzorg.

Het in P 002 genoemde prognosemodel wordt nu ontwikkeld en zal dit najaar beschikbaar zijn. Het wordt zo opgesteld dat het ook door de regio's kan worden gebruikt.
Het in P 003 genoemde informatie- en communicatiepunt is inmiddels operationeel als Informatiecentrum Preventie en Hergebruik.
Bij deze activiteiten wordt steeds samengewerkt met andere betrokken partijen.

Aanpassingen
De programmapunten met betrekking tot preventie en hergebruik en de bijbehorende toelichting zijn geactualiseerd.

Vervolg-activiteiten
De reeds gestarte activiteiten voor de uitvoering van deze programmapunten worden met prioriteit voortgezet.

Gewijzigde programmapunten Preventie en Hergebruik:

P 002 Het AOO zal in 1992:
- werken aan een landelijk ontwerp-programma voor preventie en hergebruik. Dit wordt met name gericht op overleg, afstemming, organisatiestructuur, taakafbakening en planning van activiteiten;
- een prognosemodel ontwikkelen voor het doorrekenen van de resultaten van preventie en hergebruik naar de benodigde capaciteit voor eindverwerking.
- werken aan deelprogramma's over:
  . de bewerkingscapaciteit voor GFT-afval;
  . afvalscheiding;
  . coördinatie van preventie in bedrijven.

P 003 Bij het Bureau-AOO functioneert vanaf begin 1992: het Informatiecentrum Preventie en Hergebruik.

(6.3) Alternatieven voor verwerking

Huidig programmapunt Vergisting:

P 004 Het AOO acht het gewenst dat op korte termijn proeven op praktijkschaal worden gestart met installaties voor anaërobe vergisting van de organische fractie uit voorscheidingsinstallaties. Deze proeven moeten inzicht verschaffen in de betrouwbaarheid, kosten en milieuhygiënische aspecten, met het oog op een grootschalige inzet van deze techniek voor de eindverwerking.

Ontvangen reacties
Het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval neemt alternatieve eindverwerkingsmogelijkheden (lees: vergisting) niet voldoende mee in de planvorming.

Overwegingen en commentaar
In het rapport "Minimalisering afvalverbrandingscapaciteit door afscheiding en anaërobe vergisting van de organische fractie in te verbranden afval", AOO-achtergronddocument 92-03 dat in mei jl. is verschenen, wordt aangegeven welk deel van het verbrandbaar afval kan worden verwerkt door afscheiden en vergisten in plaats van verbranden. Dat is uitgewerkt voor de in 2000 te verwachten hoeveelheden afval volgens de verschillende scenario's uit het Tienjarenprogramma Afval en rekening houdend met de dan te verwachten samenstelling van het afval.

Daarnaast is in het rapport verkend hoe en in hoeverre dergelijke technieken daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd. Er zijn daarvoor verschillende mogelijkheden beschreven met de bijbehorende voor- en nadelen en het ontwikkelingsstadium waarin ze verkeren. Tegelijk deed de NOVEM onderzoek naar de te behalen energiewinst van scheiden/vergisten.
In genoemd rapport wordt de noodzaak benadrukt eerst voldoende ervaring op te bouwen, alvorens deze technieken grootschalig in te zetten voor de eindverwerking. Er zijn nog volop onzekerheden, ondermeer over de kosten, maar ook over de vraag welke technologie het meest geschikt is en wat moet worden gedaan met de reststromen. Daarom is het opdoen van praktijkervaring nodig. Dat kost minimaal 5 jaar. Er zijn hiervoor verschillende initiatieven in voorbereiding. De installatie voor scheiden en vergisten die het verst gevorderd is in de planning is de Proav/Gevulei installatie in Leiden van 100 kton/jr.

Indien deze techniek aan de verwachtingen beantwoordt kan na 2000 scheiden/vergisten op grote schaal worden ingevoerd, hetgeen kan leiden tot een duidelijke vermindering van de dan benodigde verbrandingscapaciteit.
In het Tienjarenprogramma Afval is vooruitlopend op de afronding en publikatie van het rapport al rekening gehouden met de genoemde resultaten.
Dat is gedaan door het opnemen van een programmapunt gericht op het realiseren van proeven op praktijkschaal en door het aanbrengen van flexibiliteit in de programmering van de eindverwerkingscapaciteit.
Het AOO zal de vorderingen bij proefnemingen met het vergisten van GFT-afval en de plannen van Proav/Gevulei voor het afscheiden en vergisten actief volgen.
De in het Tienjarenprogramma Afval voorgestelde programmering van de verbrandingscapaciteit leidt er waarschijnlijk toe, dat er in 2000 voldoende nieuwe verbrandingsinstallaties zijn voor het verbranden van het na afscheiding te verwachten resterende afval met een hoge verbrandingswaarde (RDF), terwijl daarnaast de moderne installaties voor "integraal" afval voldoende bandbreedte hebben om bij een gebleken succes van scheiden/vergisten ook deze weg in te slaan. Wat betreft de oudere, bestaande installaties, die niet zijn ontworpen voor het verbranden van dergelijk afval kan dan worden bezien of ombouw wenselijk is dan wel worden besloten om ze te sluiten. Gezien het feit dat veel van deze installaties dan het einde van hun technische en economische levensduur naderen, is het laatste een reële mogelijkheid.
Al met al betekent het hier voorgestelde, dat het te verwachten is, dat in het over drie jaar uit te brengen tweede Tienjarenprogramma Afval, de optie van het afscheiden en vergisten mogelijk al nader kan worden ingevuld en dat dat niet zal leiden tot een breuk met de nu voorgestelde programmering. Voorwaarde voor het kunnen aanbrengen van een dergelijke bijstelling is wel dat voldoende voortgang wordt geboekt bij de nu in voorbereiding zijnde proefnemingen op praktijkschaal.

Aanpassingen
Bovenstaande toelichting is opgenomen in het programma. Een en ander leidt niet tot aanpassing van de programmering.

Vervolg-activiteiten
Het AOO volgt de ontwikkelingen op de voet en zal zo gauw de resultaten van de praktijkproeven daartoe aanleiding geven, de vergistingstechniek meenemen in een volgend Tienjarenprogramma Afval.

Gewijzigd programmapunt Vergisting:

P 004 Het AOO acht het gewenst dat op korte termijn proeven op praktijkschaal worden gestart met installaties voor vergisting van de organische fractie uit voorscheidingsinstallaties. De initiatieven voor vergistingsinstallaties zoals in Leiden worden daarom gesteund. Deze proeven moeten inzicht verschaffen in de betrouwbaarheid, kosten en milieuhygiënische aspecten, zoals de kwaliteit van de reststoffen. Bij positief resultaat is een grootschalige inzet van deze techniek voor de eindverwerking op middellange termijn te realiseren.

(6.4) Verwerkingscapaciteit voor GFT-afval

Huidige programmapunten GFT-afval:

P 005 Provincies en (op WGR-schaal samenwerkende) gemeenten, samenwerkend in de regionale organen, creëren de bestuurlijke voorwaarden voor en nemen initiatief voor realisering van extra capaciteit voor compostering, overeenkomstig het volgende overzicht:

Midden	216 kton	Noord-Holland	116 kton
Zuid	215 kton	Zuid-Holland	235 kton

In regio Noord is voldoende capaciteit aanwezig of in voorbereiding. Deze capaciteit dient uiterlijk in 1995, maar liefst zoveel eerder als mogelijk te worden gerealiseerd.

P 006 Het AOO verzoekt de Minister van VROM een operationele taakstelling op te nemen voor gescheiden inzameling en bewerking van GFT-afval en overig organisch afval uit andere afvalstromen, zoals bijv. KWD.

P 007 Het AOO verzoekt de Minister van VROM, in het kader van de evaluatie van het GFT-actieprogramma, de mogelijkheden te verkennen tot het aanscherpen van de taakstelling voor gescheiden inzameling en bewerking van GFT-afval uit huishoudens voor het jaar 2000.

P 008 Het AOO neemt met inachtneming van het GFT-actieprogramma initiatief voor het maken van afspraken over het treffen van een voorziening voor het opheffen van een te verwachten tijdelijk tekort aan composteringscapaciteit met betrokken overheden en verwerkers.

Ontvangen reacties

In veel reacties wordt het dreigende tekort aan verwerkingscapaciteit van GFT-afval op korte termijn aan de orde gesteld; een deel van de reacties pleit op basis van deze constatering voor versnelling van de bouw van (eventueel tijdelijke) installaties, terwijl een ander deel van de reacties pleit voor temporisering van gescheiden inzameling, Ook wordt in veel reacties de afzet van compost aan de orde gesteld en gewezen op de extra belemmeringen die het Besluit overige organische meststoffen (Boom) met zich meebrengt.
Tenslotte wordt meer aandacht gevraagd voor het vergisten van GFT-afval.

Overwegingen en commentaar

Voor wat betreft vergisten wordt verwezen naar (6.3).
Met betrekking tot het dreigende capaciteitstekort voor verwerking van GFT-afval is door de Minister van VROM aan het AOO verzocht een deelprogramma GFT-afval op te stellen, waarin de programmering van de verwerkingscapaciteit voor GFT-afval zowel op korte als op langere termijn wordt voorbereid.
Het deelprogramma GFT-afval zal naar verwachting nog in 1992 worden vastgesteld.
De problematiek van de afzet van compost, mede in relatie tot het Boom-besluit, is door de Minister van VROM voorgelegd aan de Vereniging van Afvalverwerkers (VVAV). Binnenkort zullen de resultaten van een groot onderzoek naar de afzetmogelijkheden bekend worden gemaakt.

Aanpassingen
In programmapunt P 008 is de programmering voor extra capaciteit voor compostering uitgewerkt naar de aangepaste regio-indeling.
De toelichting op het programma is geactualiseerd, waarbij tevens is ingegaan op het te verschijnen deelprogramma GFT-afval en de afzetmogelijkheden van compost.

Vervolg-activiteiten
Uitbrengen deelprogramma voor de verwerking van GFT-afval in 1992.
De tekst van P 008 is aangepast.

Gewijzigde programmapunten GFT-afval:

P 005 Provincies en (op WGR-schaal samenwerkende) gemeenten, samenwerkend in de regionale organen, creëren de bestuurlijke voorwaarden voor en nemen initiatief voor realisering van extra capaciteit voor compostering voor 1995, overeenkomstig het volgende overzicht:

Gelderland	130 kton
Utrecht/Flevoland	113 kton
Noord-Holland	165 kton
Zuid-Holland	217 kton
Zuid-Nederland	274 kton

In regio Noord is voldoende capaciteit aanwezig of in voorbereiding. Deze capaciteit dient uiterlijk in 1995, maar liefst zoveel eerder als mogelijk te worden gerealiseerd

P 008 Het AOO brengt in 1992 een deelprogramma voor de verwerking van GFT-afval uit, waarin de programmering van de verwerkingscapaciteit voor GFT-afval, zowel op korte als op langere termijn wordt voorbereid.

(6.5) Storten

Huidige programmapunten:

P 009 Provincies en (op WGR-schaal samenwerkende) gemeenten, samenwerkend in de regionale organen, creëren de bestuurlijke voorwaarden voor en nemen initiatieven voor realisering van voldoende stortcapaciteit per regio, binnen het in het Tienjarenprogramma Afval opgenomen ruimtelijk en logistiek kader.
Teneinde voldoende zekerheid en flexibiliteit in de eindverwerking te verkrijgen, dient totaal 89 mln ton stortcapaciteit gerealiseerd te worden genomen. De noodzakelijke extra capaciteit is als volgt (in mln ton) over de regio verdeeld:

Regio:	
Noord-Nederland	11,3
Midden-Nederland	17,1
waarvan Gelderland	8,5
Noord-Holland	18,5
Zuid-Holland	25,8
Zuid-Nederland	16,4

Het AOO gaat uit van de realisering van de stortcapaciteit per regio. In regio-verband dient te worden nagegaan tot welke taakstellingen dit leidt voor de deelnemende provincies.

P 010 De provincies nemen uiterlijk in 1994 in plannen en vergunningen een verbod op voor het storten van verbrandbaar afval en ongescheiden bouw- en sloopafval, dat ingaat uiterlijk op het moment dat voldoende verbrandings- en hergebruikscapaciteit binnen de afvalregio beschikbaar is.

P 011 De Minister van VROM bereidt, in samenhang met de uitvoering van P 009 voor 1994 regelgeving voor die het mogelijk maakt een stortverbod voor verbrandbaar afval en ongescheiden bouw- en sloopafval af te kondigen.

P 012 De provincies intensiveren en coördineren (onderling) het vergunningen- en handhavingsbeleid voor de voorzieningen ter voorkoming van toekomstige kosten van milieuschade, zodat in de stortarieven de werkelijke milieukosten worden opgenomen.

P 013 Provincies en (op WGR-schaal samenwerkende) gemeenten, samenwerkend in de regionale organen, gaan na op welke andere wijze de stortarieven kunnen worden verhoogd ter stimulering van preventie en hergebruik.

P 014 Het AOO zal de regionale initiatieven tot tariefharmonisatie bevorderen en coördineren.

P 015 De Minister van VROM onderzoekt de rol van tarieven in het afvalstoffenbeleid.

Ontvangen reacties

- *Stortcapaciteit/kwaliteit stortplaatsen*
  In de reactie van VROM-DGM en in verschillende andere reacties wordt opgemerkt dat relatief weinig aandacht wordt besteed aan storten.
  De vragen hierover betreffen met name:
  . het uitsplitsen van de beschikbare stortcapaciteit naar de verschillende afvalstromen;
  . de capaciteit die nodig is voor andere afvalstromen dan de AOO-stromen (C3/C4 en baggerslib);
  . de kwaliteit van de stortplaatsen.

- *Stortverbod*
  De voorstellen voor het voorbereiden van een verbod voor het storten van verbrandbaar afval en ongescheiden bouw- en sloopafval (P 010 en P 011) ontmoeten enige reserves bij het IPO en in de reacties van sommige regionale afvaloverlegorganen en provincies. Centraal daarin staan de vragen of het verbod langs twee sporen (rijk en provincies) moet worden voorbereid en of de invoering niet moet worden uitgesteld tot in de eigen provincie of regio voldoende capaciteit voor alternatieve verwerking beschikbaar is.

- *Harmonisatie van tarieven*
  In het Tienjarenprogramma Afval wordt voorgesteld om de tarieven voor het storten te harmoniseren en de rol van tarieven in het afvalstoffenbeleid verder te onderzoeken (P 012 t/m P 015).
  In de reacties op deze voorstellen klinkt enige terughoudendheid door. In het gevoerde overleg bleek dit onderwerp vaak gevoelig te liggen; men vraagt zich af of het moet leiden tot landelijk gelijke tarieven en tot verevening. Daarbij is overigens ook gebleken dat meer in het algemeen de snelle stijging van de reinigingsrechten en afvalstoffenheffingen en de grote verschillen tussen gemeenten veel vragen oproepen.

- *Aangepaste regio-indeling*
  Het IPO heeft voorgesteld om niet alleen voor verbranden, maar ook voor storten een aangepaste regio-indeling te hanteren.

Overwegingen en commentaar

- *Stortcapaciteit*
  Het is (helaas) niet mogelijk om de stortcapaciteit uit te splitsen naar de verschillende AOO-afvalstromen. De vergunningen voor de meeste stortplaatsen staan toe dat verschillende afvalcategorieën worden gestort, maar de stortcapaciteit wordt daarvoor niet opgedeeld.
  Verder is het gebruik van de capaciteit vaak beperkt is tot bepaalde kleine toeleverende gebieden, waarvan niet bekend is welke hoeveelheden afval per categorie zijn te verwachten.
  Tegen die achtergrond moet in het programma wel worden gewerkt met totalen. Een verbetering daarin is in de toekomst misschien mogelijk, omdat dan meer aandacht wordt besteed aan monitoring en vergunningen waarschijnlijk specifieker worden opgezet.
  In het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval zijn naast de AOO-afvalstromen ook zuiveringsslib en verontreinigde grond in beschouwing genomen bij het verkennen van de stortcapaciteit. Voor andere stromen, zoals baggerspecie, wordt vaak gebruik gemaakt van specifieke stortplaatsen.
  De kwaliteit van de stortplaatsen kan worden aangegeven door het al dan niet voldoen aan IBC-criteria en de eisen van het toekomstige stortbesluit (C3-stortplaatsen).

Wat betreft de drie hiervoor genoemde punten geldt dat een verdere uitwerking tot op het niveau van een landelijk programma op dit moment niet goed haalbaar is. Wat wel mogelijk is, is het toevoegen van een figuur waarin de capaciteit wordt vergeleken met het aanbod volgens het tegenwindscenario.
Het verder uitwerken van de programmering voor het storten zal wel een belangrijk punt van aandacht zijn bij het voorbereiden van het tweede Tienjarenprogramma Afval. Op korte termijn zal worden begonnen aan het verzamelen van de hiervoor benodigde kennis en gegevens.

- *Kwaliteit stortplaatsen*
  In de huidige praktijk wordt met betrekking tot het storten van afvalstoffen onderscheid gemaakt in chemische en niet-chemische afvalstoffen. De niet-chemische afvalstoffen worden onderverdeeld in de volgende categorieën:
  . huishoudelijk afval
  . bouw- en sloopafval
  . bedrijfsafval
  . diverse specifieke categorieën.
  In het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval is behalve aan de acht AOO-stromen, aandacht besteed aan de benodigde stortcapaciteit voor verontreinigde grond en zuiveringsslib. Baggerslib en de diverse categorieën chemisch afval zijn buiten de programmering gebleven.

  In de huidige afvalstoffenwetgeving is het onderscheid tussen chemische en niet-chemische afvalstoffen, voornamelijk gebaseerd op samenstelling. In de toekomstige afvalstoffenwetgeving zal daarnaast naar de aard van het afval worden gekeken. Bij een nadere invulling van de aard van de afvalstoffen zal de uitloogbaarheid een belangrijke rol spelen.

  In de huidige wetgeving is de doelmatigheidstoetsing (vergunningverlening) voor chemische afvalstoffen toebedeeld aan het rijk en voor de niet-chemische afvalstoffen aan de provincie. Na inwerkingtreding van het hoofdstuk Vergunningen en algemene regels (VAR) van de Wabm voert het rijk nog voor een beperkt aantal chemische afvalstoffen de doelmatigheidstoets uit door middel van een verklaring van geen bezwaar.

  In 1995 zal het Stortbesluit bodembescherming geïmplementeerd moeten zijn. Stortplaatsen, die nadien nog in exploitatie zijn, moeten hieraan voldoen. Tot 1995 zijn er stortplaatsen die niet aan de eisen van het Stortbesluit voldoen, maar wel aan die van de "Richtlijn gecontroleerd storten 1985". Daarnaast is er de C2 deponie.
  Het blijven gebruiken van stortplaatsen die niet voldoen aan de IBC criteria uit de richtlijn is niet gewenst.
  De realisatie van de taakstellingen voor preventie- en hergebruik zal er toe leiden dat er minder afvalstoffen gestort behoeven te worden. De kwaliteit van deze stoffen zal echter steeds slechter worden, aangezien het vooral de schone componenten zijn, die in aanmerking komen voor hergebruik en het juist de milieubedreigende componenten zijn, die uit de kringlopen gehouden moeten worden.
  De nog te storten restanten van de verwerking van niet-chemische afvalstoffen zullen naar alle waarschijnlijkheid op basis van hun samenstelling chemisch afval zijn. Een geleidelijke aanpassing van de wijze van het storten van afvalstoffen zal daardoor noodzakelijk zijn. Het belangrijkste aspect hierbij is het beheersbaar houden van de mogelijke emissies via het perkolaat van de stortplaatsen. Dit zal echter niet alleen meer via de weg van bodembeschermende voorzieningen realiseerbaar zijn. Er zullen ook maatregelen nodig zijn om processen die de mobiliteit van milieubedreigende componenten versterken, in het gestorte afval te beperken.

Om echter stortplaatsen met een redelijke schaalgrootte beheersbaar te kunnen exploiteren en ook in de nazorgperiode beheersbaar te houden, is het gescheiden houden van organisch en anorganisch afval op stortplaatsen het meest voor de hand liggend.

Met betrekking tot het opstellen van een verwijderingsstructuur voor C3-afval is een stagnatie opgetreden. Werkzaamheden om te komen tot een C3-verwijderingsplan, die ongeveer gelijktijdig met het opstellen het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval zijn begonnen, zijn opgeschort.
In het Interprovinciaal meerjarenprogramma Milieubeleid 1992-1995, is het actiepunt A 61 opgenomen, waarvan het voortouw ligt bij het Ministerie van VROM. Inmiddels is op ambtelijk niveau beraad over de Grenswaardennotitie C2-, C3-,C4-afval en de condities waaronder deze gestort kunnen worden (op bestaande en nieuwe stortplaatsen).

Gelet op de nauwe samenhang tussen de zogenoemde AOO-stromen en de C3/C4-stromen en de noodzaak de programmering van deze stromen op elkaar af te stemmen, zal het AOO in overleg treden met het IPO en het ministerie van VROM om te zien of, en zo ja, welke taken hier voor het AOO liggen.

- *Stortverbod*
  Het beëindigen van goedkoop storten is een belangrijk uitgangspunt geweest bij het opstellen van het programma. Alleen wanneer daarvoor een duidelijke en vaste lijn wordt gevolgd is het realistisch dat preventie en hergebruik volgens het beleidsscenario zullen worden gerealiseerd en dat alternatieve verwerkingscapaciteit zal worden ingezet. Dit is primair een taak voor de regio's en provincies, maar dient te kunnen worden ondersteund op landelijk niveau.
  Het risico hierbij is immers groot, dat de reeds bestaande tempo-verschillen nog verder zullen toenemen.
  De provincies die RDF-verbranding nastreven zullen nader onderzoek verrichten naar de meest doelmatige en milieuhygiënische methode van bewerking van de organische doorval van de scheidingsinstallatie. Vergisting wordt hierbij uitdrukkelijk als mogelijkheid in beschouwing genomen. De organische doorval zal niet als verbrandbaar afval worden aangemerkt totdat de onderzoeken voldoende duidelijkheid geven omtrent de meest wenselijke bewerkingstechniek.

- *Harmonisatie van tarieven*
  De opmerkingen over harmonisatie in het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval hebben tot veel respons geleid. Dit moet worden gezien als een signaal om door te gaan met verkenningen op dit terrein, maar met een goed oog voor gevoeligheden (zoals beslissingsbevoegdheid, omvang van de regeling, bestemming van lasten en opbrengsten). Daarnaast is ook aandacht nodig voor de grote verschillen tussen de gemeenten in reinigingsrechten en afvalstoffenheffingen. Bij deze verkenningen zal in beeld moeten worden gebracht hoe de situatie nu is, wat wordt beoogd met harmonisatie van tarieven en verevening van kosten en wat de te verwachten verdere gevolgen zijn.

- *Aangepaste regio-indeling*
  De gevolgen van de voorgestelde nieuwe regio-indeling voor de stortcapaciteit zijn hieronder weergegeven. Daarvoor is in de betreffende tabel 6.4 uit het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval een regio Randstad toegevoegd, die Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland (45% van het aantal inwoners van Nederland) omvat.

Tabel 6.4 Stortcapaciteit en aanbod te storten afval volgens tegenwind-scenario (in mln ton)

Regio	Cap. IE (1)	Cap. IP (2)	Cap. Tot (3)	Aanbod 91/96 (4)	Taak (5) 91/96 (1-4)	Aanbod 97/02 (6)	Aanbod Tot. (7)	Taak (8) (3)-(7)
Noord	17,3	20,6	37,9	16,4	-	12,8	29,2	-
Utr/ Flevo	6,1	6,6	12,7	5,3	-	7,5	12,8	0,1
Gld	5,7	5,6	11,3	9,7	5,4	4,9	14,6	3,3
N.Holl	4,3	4,1	8,4	10,1	5,8	11,8	21,9	13,5
Z.Holl	2,6	21,8	24,4	14,9	12,3	13,5	28,4	4,0
Zuid	22,5	29,5	52	23,4	0,9	15,5	38,9	-
Totaal	**58,5**	**88,2**	**146,7**	**79,8**	**23,0**	**66**	**145,8**	**20,8**

Waarbij:
1 = capaciteit in exploitatie
2 = capaciteit in procedure (m.e.r.-procedure gestart)
3 = totale capaciteit
4 = aanbod naar stort voor periode 1991-1996
5 = taakstelling 1991-1996 (1-4)
6 = aanbod naar stort voor periode 1997-2002
7 = totale aanbod
8 = taakstelling voor 2002 (3-7)

(Bron: Afval Informatie Systeem, AOO, 1992)

Naar de verhoudingen tussen de beschikbare stortcapaciteit en het te verwachten aanbod in de drie oorspronkelijke regio's onderling weinig verschil vertonen, leidt de nieuwe regio-indeling niet tot een grote verandering in de stortproblematiek. Op provincie-niveau verandert de probleemstelling wel.

De taakstellingen voor het storten voor de periode 91-96 zijn gebaseerd op een aanbod te storten afval van zes jaar volgens het tegenwindscenario. De genoemde taakstellingen zijn de capaciteiten die in exploitatie dienen te zijn.
De taakstellingen voor de periode tot 2002 hebben betrekking op de capaciteit die in exploitatie en in procedure dient te zijn.
In bovenstaande figuur is te zien dat het aanbod van de eerste zes jaar tegenwind- en zes jaar beleidsscenario elkaar niet veel ontloopt. Bij een ontwikkeling van het afvalaanbod volgens het beleidsscenario is de bestaande capaciteit slechts iets langer toereikend.

Figuur 6.6 Stortcapaciteit gerelateerd aan twee aanbod scenario's over twee perioden van zes jaar

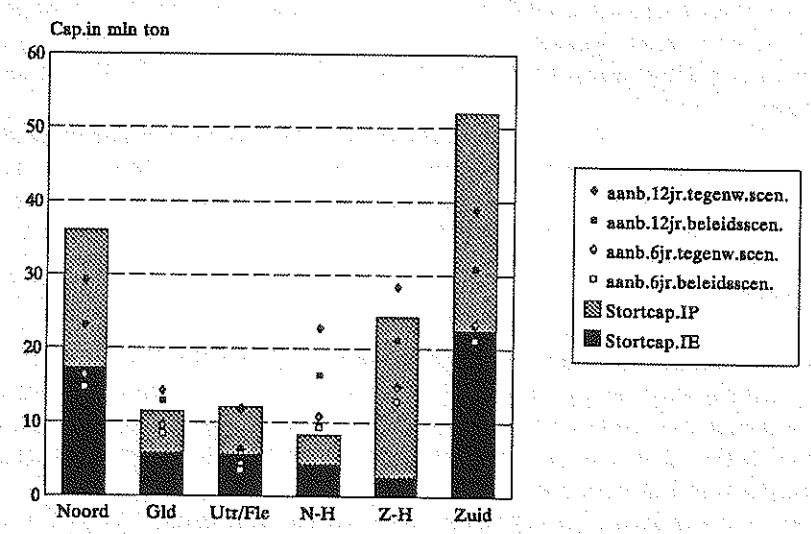

Stortcap.IE = Stortcapaciteit in exploitatie
Stortcap.IP = Stortcapaciteit in procedure
(Bron: Afval Informatie Systeem, AOO, 1992)

Aanpassingen

- In de programmering van de stortcapaciteit is figuur 6.4, die de relatie met het aanbod volgens het tegenwindscenario aangeeft, opgenomen.
- Bovenstaande toelichting is in het definitieve Tienjarenprogramma Afval opgenomen.
- Wat betreft het voorbereiden van een stortverbod zijn de huidige programmapunten iets genuanceerd en is de betekenis van het stortverbod nader toegelicht.
- De opmerkingen over tariefharmonisatie zijn nader toegelicht.
- In de programmering van de stortcapaciteit zijn de gevolgen van de aangepaste regio-indeling opgenomen.

Vervolg-activiteiten

In het werkprogramma van het AOO zal aandacht besteed worden aan een verdere uitwerking van het stortbeleid en een aanpassing van de programmering.
Het AOO zal de financiële aspecten van de afvalverwijdering verder verkennen. Het Werkplan AOO 1992 voorziet daar al in. In de afgelopen maanden zijn al gegevens verzameld over de reinigingsrechten/afvalstoffenheffing per gemeente in 1991 en 1992. Daaruit blijkt een gemiddelde stijging van f 50,-- per huishouden en steeds grotere verschillen tussen gemeenten. Deze gegevens worden verder geanalyseerd en zullen aan paragraaf (7.3) worden toegevoegd.

(6.5.4) Gewijzigde programmapunten Storten: taakstellingen, acceptatie- en tarievenbeleid

P 009 Provincies en (op WGR-schaal samenwerkende) gemeenten, samenwerkend in de regionale organen, creëren de bestuurlijke voorwaarden voor en nemen initiatieven voor realisering van voldoende stortcapaciteit per regio, binnen het in het Tienjarenprogramma Afval opgenomen ruimtelijk en logistiek kader.
Teneinde voldoende zekerheid en flexibiliteit in de eindverwerking te verkrijgen, dient op zo kort mogelijke termijn 23 mln ton extra stortcapaciteit in exploitatie te worden genomen. Deze noodzakelijke extra stortcapaciteit, die toerekend is tot en met 1996 is als volgt verdeeld (in mln ton):

Provincie Gelderland	4
Regio Randstad	18,1
Regio Zuid	0,9

In regio Noord is voldoende capaciteit in exploitatie.
Ten einde voor de periode 1997-2002 voldoende stortcapaciteit ter beschikking te hebben dient aanvullend op hetgeen nu reeds in exploitatie en in procedure is in de provincie Gelderland en de regio Randstad 20,8 mln ton in procedure te worden genomen.
Deze capaciteiten zijn als volgt verdeeld (in mln ton):

Provincie Gelderland	3,3
Regio Randstad	17,5

In regio Noord en Zuid is reeds voldoende capaciteit in exploitatie en in procedure.

P 010 De provincies nemen uiterlijk in 1984 in plannen en vergunningen een verbod op voor het storten van verbrandbaar afval en ongescheiden bouw- en sloopafval, dat ingaat uiterlijk op het moment dat voldoende verbrandings-, bewerkings- en hergebruikscapaciteits binnen de afvalregio beschikbaar is.

P 011 De Minister van VROM bereidt, in samenhang met de uitvoering van P 010 voor 1994 regelgeving voor die het mogelijk maakt een stortverbod voor verbrandbaar afval en ongescheiden bouw- en sloopafval af te kondigen, dat kan ingaan wanneer voldoende andere verwerkingscapaciteit beschikbaar is.

(6.6) Verbranden

Huidige programmapunten Verbrandingscapaciteit:

P 016	**Provincies en (op WGR-schaal samenwerkende) gemeenten, samenwerkend in de regionale organen, creëren de bestuurlijke voorwaarden voor en nemen initiatief voor realisering van verbrandingscapaciteit, opgenomen in tabel 6.7 Alleen deze capaciteiten worden mogelijk gemaakt en gerealiseerd. Andere initiatieven worden verhinderd.**
P 017	**Het AOO volgt de ontwikkeling van het afvalaanbod nauwlettend en neemt, indien de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven, in het volgende Tienjarenprogramma Afval beslissingen over uitbreiding van de verbrandingscapaciteit. Provincies en (op WGR-schaal samenwerkende) gemeenten, samenwerkend in de regionale organen, bereiden deze extra verbrandingsmodules, behorende bij het tegenwind-scenario zodanig voor, dat deze capaciteit, indien daartoe in het tweede Tienjarenprogramma Afval wordt besloten, op korte termijn kan worden gerealiseerd.**

Ontvangen reacties
De geplande verbrandingscapaciteit wordt in een deel van de reacties als te gering en in een ander deel als te ruim beschouwd.
Enkele reacties wijzen principieel elke uitbreiding of zelfs afvalverbranding als activiteit als zodanig af.
In een aantal reacties wordt specifiek ingegaan op de kwantitatieve onderbouwing van specifieke installaties.

Overwegingen en commentaar
Hiervoor (6.1) is al aangegeven dat vastgehouden wordt aan het afvalaanbod volgens het beleidsscenario als basis voor de programmering van de verbrandingscapaciteit. In (5.8) is nog eens beargumenteerd dat verbranden uit milieu-overwegingen de voorkeur geniet boven storten.

Aanpassingen
De ontvangen reacties gaven geen aanleiding de tekst van de programmapunten te wijzigen.
In de tweede voetnoot bij tabel 6.7 en 5.2 over de uitbreiding van de verbrandingscapaciteit in Noord-Nederland met 65 kton is toegevoegd dat de taakstelling is opgenomen in afwachting van de definitieve berekeningen van het NAO.

Vervolg-activiteiten
Het AOO hoopt voor eind 1992 te beschikken over een operationeel prognosemodel. Daarnaast lopen activiteiten voor verbetering van de registratie van afvalgegevens. Op deze wijze zal de planning van de verbrandingscapaciteit steeds beter gefundeerd worden.

(6.7) Maatregelen voor verwerking overeenkomstig programmering

Huidige programmapunten Flankerend Beleid:

P 018 Provincies en (op WGR-schaal samenwerkende) gemeenten, samenwerkend in de regionale organen, hanteren als uit-gangspunt voor de allocatie van eindverwerking de regionale zelfvoorziening, met uitzondering van de afspraken die in de toekomst in het kader van de opvangregeling zullen worden gemaakt over interregionale verbranding of stort van verbrandbaar afval.
Provincies nemen dit op in de provinciale afvalstoffenplannen en daarop gebaseerde vergunningen voor inrichtingen voor eindverwerking.

P 019 Het AOO stelt in overleg met de betrokken partijen uiterlijk medio 1992 vast:
- welke kosten zijn gemoeid met voortijdige beëindiging van de contracten van Duin- en Bollenstreek, Gooi- en Vechtstreek en Samenwerkingsverband Oost-Veluwe met de VAM;
- welke toedeling van kosten aan bij de herstructurering van de afvalstromen betrokken partijen recht doet aan hun verantwoordelijkheid.

Deze overeenstemming is voor de betrokken partijen de basis voor de realisering van de herstructurering van de bovengenoemde contracten, uiterlijk af te ronden in 1992.

P 020 Het AOO doet uiterlijk medio 1993 een voorstel voor een opvangregeling voor de opvang van regionale tekorten aan passende verwerkingscapaciteit, die uitgaat van:
- volledige benutting van de verbrandingscapaciteit;
- stort van verbrandbaar afval indien verbrandingscapaciteit vol is;
- logistieke optimalisatie;
- storten van verbrandbaar afval tegen verbrandingsprijzen, waarbij de winst niet terecht komt bij de exploitant van de stortplaats.

Tegelijk met deze regeling zal het AOO een voorstel doen voor de vormgeving van de uitvoering van deze regeling.

P 021 Het AOO zal de organisatorische vormgeving van de uitvoering van de afvalverwijdering ter hand nemen via de uitwerking van de opvangregeling, waarbij zowel sturingsorganisaties gericht op de sturende functie als de branche een belangrijke bijdrage leveren.

P 022 De Minister van VROM onderzoekt de mogelijkheden die sturingsorganisaties hebben om hun rol als makelaar en/of ketenbeheerder te kunnen vervullen en bereidt zonodig regelgeving voor.

Ontvangen reacties

Voorop moet worden gesteld, dat de gekozen programmering van de eindverwerkingscapaciteit voor een belangrijk deel is gebaseerd op het realiseren van flankerend beleid. Het flankerende beleid betreft de voorstellen voor:

. herstructurering van interregionale verwerking;
. een opvangregeling;
. het verder ontwikkelen van de organisatie;
. afstemming op het ruimtelijk beleid, zie (6.8);
. milieuverantwoord transport, zie (6.9);
. monitoring, zie (7.1);
. harmonisatie van (stort) tarieven, zie (6.5);
. voorbereiden stortverbod, zie (6.5).

- *Herstructurering interregionale verwerking*
  In de reacties van de betrokken partijen wordt gevraagd om aandacht voor de financiële consequenties en wordt de betekenis van de herstructurering soms in twijfel getrokken.

- *Opvangregeling*
  Van het voorgestelde flankerend beleid heeft met name het voorstel om een landelijke opvangregeling voor te bereiden veel commentaar ontmoet. Daarin wordt meestal het belang van regionale zelfvoorziening benadrukt en gepleit voor een beperking van de regeling tot echte calamiteiten. Men geeft ook aan directe zeggenschap te willen in de uitvoering van de regeling.

- *Ontwikkelen organisatie*
  Ten aanzien van de organisatie van de afvalverwijdering wordt in het algemeen het nut van de oprichting van sturingsorganisaties onderkend. Wel wordt geconstateerd dat de noodzaak tot het oprichten van sturingsorganisaties uitgebreider gemotiveerd dient te worden. Slechts enkele organisaties twijfelen aan het nut van sturingsorganisaties (AVR, BFI, NOB).
  Er dient nadrukkelijk aandacht te worden besteed aan taken en positie van de sturingsorganisaties (IPO, RAOZ). Aspecten die hierbij een rol spelen zijn:
  . de mate van overheidsdominantie (VNG, CRMH, RARO);
  . de betrokkenheid/zeggenschap van de gemeenten (VNG, Zaanstad), het regionaal afvaloverlegorgaan (NAO) en de brancheorganisaties (CNV);
  . de juridische vorm: wel of geen privaatrechtelijke vorm (RARO, CRMH) en het voorkomen dat een privaatrechtelijke organisatie publieke taken op zich neemt (NVRD);
  . het voorkomen van belangenverstrengeling tussen aanbieders en verwerkers (Stichting Natuur en Milieu) en het creëren van maatregelen waardoor sturingsorganisaties gebaat zijn bij preventie (RARO).

Overwegingen en commentaar

- *Herstructurering interregionale verwerking*
  In de afgelopen maanden is met de meeste betrokken partijen overleg gevoerd. Daarbij is gebleken dat voor het realiseren van de herstructurering recht moet worden gedaan aan de belangen van de betrokken partijen. Het gaat daarbij om financiële consequenties, zekerheden voor verwerking in de eigen regio, bestuurlijke zeggenschap bij de verwerking en de wijze van transport.
  Doordat bij de herstructurering vele partijen en installaties betrokken zijn is het een complex proces dat de nodige tijd voor overleg en uitwerking vraagt en per contract verschillend uitvalt.

- *Opvangregeling*
  Zonder flankerend beleid is te verwachten dat er vertragingen, en wezenlijke verschillen in tempo en gehanteerde uitgangspunten tussen de regio's zullen ontstaan. Tegen die achtergrond moet ook het voorbereiden van een opvangregeling worden gezien. De regeling zal, zoals in verschillende reacties aangegeven, zeker gericht moeten zijn op het volgens vooraf afgesproken criteria onderling opvangen van calamiteiten in de toekomst. De regeling wordt niet gezien als oplossing voor bestaande knelpunten.
  Voorgesteld wordt om bij de voorbereiding van de toekomstige opvangregeling toch vooralsnog uit te gaan van een brede scope voor de lange termijn. De opvangregeling zal in een situatie waarin er slechts circa twee verbrandingsinstallaties per regio beschikbaar zijn nagenoeg onontbeerlijk zijn voor het bieden van reservecapaciteit en voor het nauwkeurig en economisch optimaal afstemmen van vraag en aanbod.
  Daarbij moet worden bedacht dat in de toekomst de verhouding in het aandeel van storten en verbranden aanzienlijk zal wijzigen en storten veel minder zal kunnen dienen als opvangmogelijkheid voor calamiteiten en onvoorziene ontwikkelingen. Hierbij kunnen de afspraken voor onderlinge afstemming in de elektriciteitsproductiesector als lichtend voorbeeld dienen.

- *Ontwikkelen organisatie*
  In het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval wordt geconstateerd dat de markt in de afvalverwijdering zich niet ontwikkelt conform de doelstellingen van het afvalstoffenbeleid. Een belangrijke constatering in dit verband is dat de huidige tarievenstructuur van de verwijderingsketen zich omgekeerd evenredig verhoudt tot de ketenaanpak, met als gevolg dat preventie en hergebruik worden gefrusteerd.

  Daarnaast vraagt de uitvoering van het beleid in toenemende mate om professionalisering en schaalvergroting die het samenwerkingsniveau van (inter)gemeentelijke samenwerking te boven gaan. Bovendien ontbreekt het bij provincie en rijk aan instrumenten om initiërend en sturend in de uitvoering op te treden. Dit met gevolg dat noodzakelijke zaken zoals: tarieven- en acceptatiebeleid, milieuvriendelijk transport en regelingen bij calamiteiten achterwege blijven.

  Het vormgeven van de sturingsfunctie, mits democratisch gecontroleerd, kan hiervoor een oplossing bieden. Wanneer een dergelijke functie voldoende draagvlak heeft kan zij een intermediair vormen tussen ontdoener en be- en verwerker.

  In de eerste plaats betekent een dergelijke sturingsfunctie dat het afval gestuurd kan worden naar de milieuhygiënisch gezien meest optimale be- en verwerkingsoptie, waarbij dus tevens sprake is van een optimale capaciteitsbenutting. In de tweede plaats betekent een dergelijke sturingsfunctie dat door middel van tarieven- en acceptatiebeleid preventie en hergebruik gestimuleerd kan worden. De markt in hergebruik of nuttige toepassing kan hierdoor aantrekkelijker worden gemaakt.

  Het AOO heeft zich in het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval uitgesproken voor het verder verkennen en vormgeven van de sturende functie in de afvalverwijdering. Bij deze verkenning zullen de in de inspraakreacties genoemde aspecten een rol spelen.

Aanpassingen

- *Herstructurering interregionale verwerking*

  Het programmapunt P 019 is algemener geformuleerd en de termijn voor uitwerking is verlengd.

- *Opvangregeling*

  De toelichting bij het voorstel voor het voorbereiden van een opvangregeling is nader uitgewerkt. Daarbij wordt ingaan op mogelijke voordelen, maar met oog voor de bestaande gevoeligheden. Toegevoegd is dat bij de voorbereiding nauw zal worden samengewerkt met de regio's.

- *Ontwikkelen organisaties*

  In het programma is de motivatie tot het oprichten van sturingsorganisaties nader toegelicht.

Vervolg-activiteiten

- *Herstructurering interregionale verwerking*

  De aanpak is beschreven in het Werkplan AOO 1992, AOO 92-07, februari 1992.

- *Opvangregeling*

  Zie Werkplan AOO 1992.

- *Ontwikkelen organisaties*

  Het Werkplan AOO 1992 voorziet al in een verdere verkenning van de organisatorische vormgeving. In dit kader vond op 26 juni 1992 een workshop over deze problematiek plaats om ideeën en inzichten met elkaar uit te wisselen.

Gewijzigde programmapunten Flankerend Beleid:

P 019 Het AOO stelt in overleg met de betrokken partijen vast:
- welke belangen zijn gemoeid met voortijdige beëindiging van de contracten van Duin- en Bollenstreek, Gooi- en Vechtstreek en Samenwerkingsverband Oost-Veluwe met de VAM;
- welke toedeling van kosten aan bij de herstructurering van de afvalstromen betrokken partijen recht doet aan hun verantwoordelijkheid;
- welke nadere afspraken nodig zijn voor het realiseren van de herstructurering.

Deze overeenstemming is voor de betrokken partijen de basis voor de realisering van de herstructurering van de bovengenoemde contracten.

P 020 Het AOO doet in overleg met de regio's uiterlijk medio 1993 een voorstel voor een opvangregeling voor regionale tekorten aan passende verwerkingscapaciteit, die uitgaat van:
- volledige benutting van de verbrandingscapaciteit;
- stort van verbrandbaar afval indien verbrandingscapaciteit vol is;
- logistieke optimalisatie;
- storten van verbrandbaar afval tegen verbrandingsprijzen, waarbij de winst niet terecht komt bij de KVd,C van de stortplaats.

Tegelijk met deze regeling zal het AOO een voorstel doen voor de vormgeving van de uitvoering van deze regeling.

(6.8) Realisering programmering in overeenstemming met het ruimtelijk beleid

Huidige programmapunten Ruimtelijke Ordening:

P 023	Provincies en (op WGR-schaal samenwerkende) gemeenten, samenwerkend in de regionale organen, realiseren de noodzakelijke verwijderingscapaciteit in overeenstemming met het in dit Tienjarenprogramma Afval opgenomen selectie- en afwegingskader.
P 024	Het AOO zal een structuur oprichten voor overleg en implementatie van het ruimtelijk kader met vertegenwoordigers van provincies en (op WGR-schaal samenwerkende) gemeenten, samenwerkend in de regionale organen en met vertegenwoordigers van DGM, RPD, IPO en VNG. Het AOO zal dit ruimtelijk kader in overleg met voornoemde partijen uitwerken naar type afvalverwerkingsinrichting. Onderscheid zal worden gemaakt naar verbrandingsinrichtingen, stortplaatsen, composteerinstallaties en overslagstations.
P 025	Provincies dragen zorg voor het opnemen van locaties voor afvalverwerkingsinrichtingen in afvalstoffenplannen en in streekplannen. Gemeenten dragen zorg voor de vastlegging in bestemmingsplannen.
P 026	Waar nodig hanteren achtereenvolgens provincies en Minister van VROM hun wettelijke bevoegdheden om belemmeringen in bestemmingsplannen voor de realisering van verwerkingsinrichtingen weg te nemen.

Uitgaande van het nationaal ruimtelijk beleid is een selectie- en afwegingskader ontwikkeld. Door gebruikmaking van dit selectie- en afwegingskader door de lagere overheden bij de locatiekeuze voor afvalverwijderingsinrichtingen komt een meer uniforme ruimtelijke onderbouwing van de locaties tot stand.

Ontvangen reacties

De ontvangen reacties betreffen zowel het nut en de status van het selectie- en afwegingskader, als de inhoud ervan (bijlage 3 van het Tienjarenprogramma Afval).
In het algemeen wordt onderkend dat door gebruikmaking van het selectie- en afwegingskader een meer uniforme ruimtelijke onderbouwing van locaties tot stand komt, waardoor een bijdrage kan worden geleverd aan het genereren van bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak.
Men beschouwt dit als een gewenste ontwikkeling. Over de status van het selectie- en afwegingskader wordt enerzijds opgemerkt dat men bedenkingen heeft tegen het dwingend karakter van het instrumentarium (provincie Noord-Holland) en anderzijds wordt er op aangedrongen het selectie- en afwegingskader een zwaardere status te geven (RARO, IMH, milieu-organisaties).
Daarnaast wordt door Stop Vuilverbranding Alkmaar voorgesteld het programmapunt P 026, waarin provincies en de Minister van VROM wordt gevraagd zonodig gebruik te maken van het interventie-instrumentarium, te schrappen.

Verder hebben IPO en VNG in de AOO-vergadering van 10 juni jl. aangegeven geen extra overlegstructuur te willen oprichten voor overleg en implementatie van het selectie- en afwegingskader.

De RARO wil er bij de Minister op aandringen het selectie- en afwegingskader tot rijksbeleid te verheffen, door overneming van programmapunt P 023 van het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval. Omdat een heldere en goed onderbouwde beleidsvisie van de Minister niet kan worden gemist, wanneer art. 43 van de WRO (het zogenaamde NIMBY-wetje) wordt ingevoerd, wil de RARO als extra functie van het selectie- en afwegingskader noemen: het bieden van een basis voor het geven van aanwijzingen ingevolge art. 37 lid 1 en 2 van de Wet op de RO, dan wel voor het indienen van een verzoek om vrijstelling van het bestemmingsplan ingevolge het in voorbereiding zijnde art. 43 van deze wet.
Regio-Zuid onderkent het nut van het selectie- en afwegingskader niet en schat in, dat het kader voor lopende initiatieven eerder belemmerend dan bevorderend zal werken.

Overwegingen en commentaar
De status van het selectie- en afwegingskader vraagt enige verduidelijking. De huidige wijze van planvorming wordt niet gewijzigd, waardoor de locatiekeuze voorbehouden blijft aan de overheden, met name de provincie. Van de lagere overheden wordt verwacht dat bij het realiseren van de benodigde capaciteit gebruik gemaakt wordt van het selectie- en afwegingskader, waardoor de vertaling van het Tienjarenprogramma Afval in de daartoe geëigende kaders als afvalstoffenplan, streekplan en bestemmingsplan wordt vergemakkelijkt.
Hiermee is de status van het selectie- en afwegingskader meer dan een vrijblijvende aanbeveling (reactie Stichting Natuur en Milieu) en vergelijkbaar met de status van de andere onderdelen van het Tienjarenprogramma Afval.
Het selectie- en afwegingskader gaat uit van een keuzeproces in drie fasen. In elk van deze drie fasen komen verschillende criteria aan de orde die bij de locatiekeuze van een afvalinrichting relevant zijn. De criteria in de uitsluitende fase zijn het "hardst", de criteria in de rangschikkende fase het "zachtst". Aan de criteria in de uitsluitende fase dient in ieder geval te worden voldaan. Voor de beperkende en rangschikkende fase geldt dat de score zo gunstig mogelijk moet zijn. Hierbij moeten de met locatiekeuze belaste besturen afwegen welk belang gehecht wordt aan de verschillende criteria; rekening houdend met specifieke lokale omstandigheden. Deze weging van criteria dient uitgebreid en overtuigend gemotiveerd te worden. Dit is met name van belang als criteria, die voor het rijk zwaar wegen, lokaal minder zwaar worden gewogen. Bovenstaande werkwijze bewerkstelligt dat de met locatiekeuze belaste besturen voldoende afwegingsruimte houden om te kunnen inspelen op specifieke locale omstandigheden.

Zoals toegezegd in P 024 zal het AOO het selectie- en afwegingskader uitwerken naar type afvalverwerkingsinrichting. De RARO vindt een dergelijke exercitie zeer gewenst. De opmerking van Noord-Holland, dat in de beperkende fase onderscheid gemaakt moet worden naar type afvalverwerkingsinrichting wordt in dit traject meegenomen.

- *Interventie-instrumentarium*
Waar het om gaat is dat de verschillende partners hun bestuurlijke bevoegdheden nemen, gebaseerd op vastgesteld beleid. Dwingende maatregelen als aanwijzingen op grond van de WRO (door rijk en provincie) mogen daarbij geen taboe zijn. Het rijk moet niet aarzelen knopen door te hakken wanneer zich bestuurlijke impasses mochten voordoen.
Dit laat onverlet dat het AOO sterk hecht aan het zo enigszins mogelijk voorkomen van de noodzaak tot het geven van aanwijzingen of toepassing van het toekomstige NIMBY-wetje. Om de continuïteit in de afvalverwijdering te kunnen waarborgen is het belangrijk om het interventie-instrumentarium achter de hand te hebben en, indien nodig, toe te passen.

Bij IPO en VNG bestaat grote weerstand tegen het oprichten van een overlegstructuur voor de implementatie van en overleg over het selectie- en afwegingskader (P 024). Voorgesteld wordt de overlegstructuur niet op te richten, maar het beoogde doel als volgt te bereiken:
Door middel van P 023 wordt de implementatie van het kader door provincies en gemeenten geregeld. Overleg over de verdere uitwerking van het kader en over de voortgang bij de implementatie zal plaats vinden via bestaande bestuurs- en overlegstructuren.

Aanpassingen
De status van het selectie- en afwegingskader is, conform het bovenstaande, nader toegelicht.
Bij het nut van het selectie- en afwegingskader is toegevoegd dat, indien de Minister het kader tot rijksbeleid verheft, het kader als extra functie heeft het bieden van een basis voor het geven van aanwijzingen ingevolge art. 37 van de Wet op de RO, dan wel voor het indienen van verzoek om vrijstelling van het bestemmingsplan ingevolge de in voorbereiding zijnde wijziging van art. 43 van deze wet.
Programmapunt P 024 is aangepast; het oprichten van een overlegstructuur is vervallen.

Vervolg-activiteiten
Conform Werkplan AOO 1992, uitgezonderd de oprichting van een overlegstructuur.

Gewijzigd programmapunt Ruimtelijke Ordening:

P 024	Het AOO zal het ruimtelijk kader partijen uitwerken naar type afvalverwerkingsinrichting. Onderscheid zal worden gemaakt naar verbrandingsinrichtingen, stortplaatsen, composteerinstallaties en overslagstations.

(6.9) Realisering milieuverantwoord transport

Huidige programmapunten Milieuverantwoord Transport:

P 027	Op het gebied van afvaltransport bevordert het AOO overleg en samenwerking tussen vervoerders, aanbieders, ver- en bewerkers met als doel: - de voor een goede aansluiting noodzakelijke standaardisatie; - een planmatige aanpak van de logistieke structuur van de afvalverwijdering.
P 028	Provincies en (op WGR-schaal samenwerkende) gemeenten, samenwerkend in de regionale organen, integreren de optimalisering van de logistieke structuur in de regionale opzet van de afvalverwijdering.

De ontvangen reacties geven geen aanleiding tot wijziging van de programmapunten of toelichting.

(7) Aandachtspunten bij de uitvoering

(7.1) Monitoring

Huidig programmapunt Informatievoorziening:

P 029 **Het AOO bevordert de totstandkoming van een adequaat systeem van informatievoorziening en -uitwisseling waarmee de ontwikkeling van het afvalaanbod en de verwerkingscapaciteit kan worden berekend.**

Ontvangen reacties
In reacties wordt het belang van een uniform en actueel registratiesysteem bepleit. In het overleg dat over het O-TJP.A is gevoerd is regelmatig het belang van een goede gegevensregistratie benadrukt, waarbij onderlinge afstemming van veel belang is.

Overwegingen en commentaar
Goede gegevens vormen de basis voor het programmeren. Het verkrijgen daarvan heeft dan ook hoge prioriteit. Het AOO streeft daarbij naar een directe inbreng van de betrokken partijen en naar een goede onderlinge afstemming.
Op dit moment wordt het Afvalstoffen Informatie Systeem van het AOO aangevuld en uitgebreid, waarbij wordt samengewerkt met de regio's. In een nieuw gevormde Stuurgroep Afvalregistratie werken AOO, RIVM, VVAV en VROM samen bij het verzamelen van gegevens over de eindverwerking in 1991. Daarnaast heeft VROM het initiatief genomen voor een Platform Informatievoorziening Afvalstoffen.
Tenslotte wordt door het AOO een geautomatiseerd prognosemodel ontwikkeld, waarmee voorspellingen over het afvalaanbod kunnen worden gedaan. Dit model moet ook geschikt zijn voor gebruik door de afvalregio's en de provincies.

Aanpassingen
De genoemde ontwikkelingen zijn het Tienjarenprogramma Afval vermeld.

Vervolg-activiteiten
De uitvoering van de hiervoor beschreven activiteiten is in volle gang.

(7.2) Bereiken van maatschappelijke acceptatie

Ontvangen reacties
In de reacties worden elementen genoemd die van belang zijn voor maatschappelijke acceptatie:
- invloed van samenwerkingsgebieden van gemeenten,
- betrokkenheid bedrijfsleven,
- verspelbaarheid kosten,
- heldere, doortastender planning, opstellen stappenplan.

Overwegingen en commentaar
De genoemde aspecten hebben meegespeeld bij het opstellen van het programma, de gevolgde procedure voor inspraak en overleg en bij de keuze om vrijwillig een milieueffectrapport op te stellen.
De hiermee opgedane ervaringen zijn positief. In het algemeen blijkt de gevolgde open en actieve benadering positief te worden gewaardeerd en te leiden tot een goede gespreksbasis. Waarmee overigens niet gezegd wil zijn dat het programma "geen pijnpunten" meer zou bevatten.

Aanpassingen
Nu de fase van inspraak en overleg met succes is afgerond is de beschrijving hiervan ingekort en geactualiseerd. Opgenomen is dat er vele reacties op het ontwerp zijn ontvangen, dat met vele organisaties overleg is gevoerd en dat zo een goede gespreksbasis is ontstaan. Ook bij de uitvoering van het Tienjarenprogramma Afval zal een actieve benadering van de betrokkenen worden gevolgd.
Het programmapunt is in die zin aangepast.

Vervolg-activiteiten
Is niet direct aan de orde.

Huidig programmapunt Inspraak en Overleg:

P 030	Het AOO hanteert een open en actieve benadering van inspraak en overleg over het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval. De bevindingen worden vastgelegd in een verslag en betrokken bij het vaststellen van het definitieve Tienjarenprogramma Afval.

Gewijzigd programmapunt Inspraak en Overleg:

P 030	Het AOO zal bij de uitvoering van het Tienjarenprogramma Afval en de verdere activiteiten een open en actieve benadering van inspraak en overleg hanteren.

(7.3) De financiële consequenties

Ontvangen reacties
In de ontvangen reacties wordt aangedrongen op het beheersen van de financiële consequenties, het verbeteren van de financiële vertaalslag bij het programma en om een uitwerking naar preventie en hergebruik. Daarnaast wordt in een aantal reacties gewezen op de hoge aanloopkosten voor de bouw van AVI's en wordt gepleit voor het verdelen van de risico's-verevening hiervan.

Overwegingen en commentaar
In het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval is een vergelijking gemaakt tussen de huidige verwijderingskosten van huishoudelijk afval (1990) en de kosten voor het jaar 2000.
De vergelijking is bedoeld als een eerste indicatie van de te verwachten kostenontwikkeling.
Inmiddels is gewerkt aan het verzamelen van gegevens bij alle gemeenten over de kosten van de afvalverwijdering. (Zie de resultaten in de bijgevoegde figuren.)

Figuur 7.1 Gemiddelde afvalstoffenheffing in 1991 en 1992 per provincie

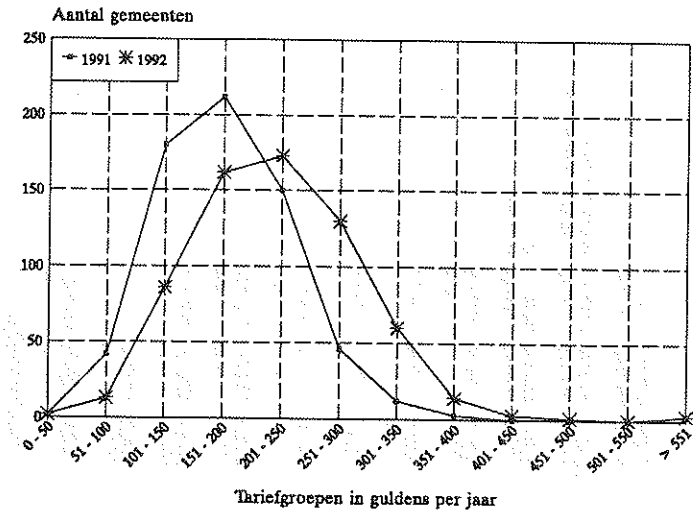

(Bron: Afval Informatie Systeem, AOO, 1992)

Figuur 7.2 Opbrengsten van de reinigingsrechten in Nederland

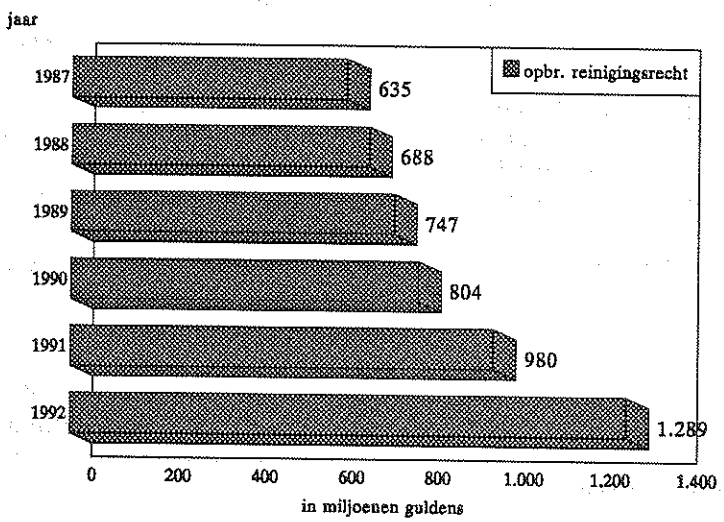

(Bron: CBS-gegevens)

Figuur 7.3 Gemiddelde hoogte afvalstoffenheffing in 1991 en 1992 per provincie.

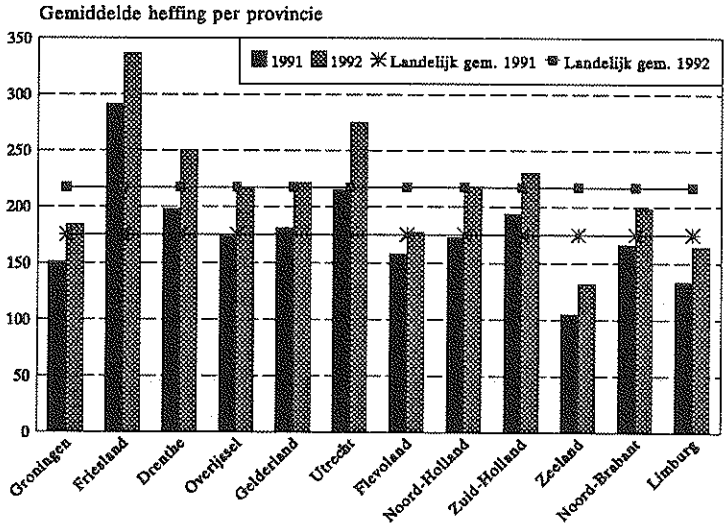

(Bron: Afval Informatie Systeem, AOO, 1992)

Daaruit is gebleken dat:
- de kosten per gemeente en provincie sterk verschillen;
- ten opzichte van 1991 de kosten (afvalstoffenheffing/reinigingsrechten) in 1992 sterk zijn gestegen (+ 30 %);
- de stijging van de reinigingsrechten steeds sneller gaat;
- in 1991 de hoogste afvalstoffenheffing f 350,-- was (Den Helder), maar dat in 1992 al heffingen boven f 500,-- voorkomen (Leiderdorp e.o.);
- de basis voor de heffingen van gemeente tot gemeente sterk verschilt.

Deze constateringen zijn voor het AOO reden om verdere studie te doen naar de financiële aspecten.

Aanpassingen
Paragraaf (7.3) is vervangen door een nieuwe tekst waarin de uitgangssituatie is geschetst, zoals hiervoor beschreven, en verder onderzoek wordt aangeduid. Hiervoor is een nieuw programmapunt opgenomen. De bijlage over de financiële aspecten is komen te vervallen.

Vervolg-activiteiten
In het werkprogramma van het AOO zullen financiële verkenningen een hogere prioriteit krijgen.

Nieuw Programmapunt Financiële aspecten Afvalverwijdering

P 031	Het AOO zal een verkenning uitvoeren van de financiële consequenties van de afvalverwijdering en in aansluiting daarop van de voorgestelde programmering.

(7.4) Internationale aspecten

Ontvangen reacties
In verschillende reacties wordt gewezen op het grote belang van de ontwikkelingen met betrekking tot internationale regelgeving en grensoverschrijdend transport en verwerking van afval.

Overwegingen en commentaar
Bij de voorbereiding van het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval zijn de internationale aspecten verkend. De resultaten daarvan zijn in bijlage 5 van het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval weergegeven, maar komen in het programma zelf weinig aan de orde. Dit komt voort uit de constatering dat de ontwikkeling van de internationale regelgeving weliswaar met onzekerheden is omgeven, maar toch tendeert in de richting van nationale zelfvoorziening.

Gezien de vele vragen over dit onderwerp dienen de internationale aspecten in de eigenlijke programmatekst alsnog aan de orde te komen en in de toekomst goed te worden gevolgd.

Aanpassingen
In de tekst van het programma is uitgebreider ingegaan op de internationale aspecten. Er een programmapunt toegevoegd, waarin wordt voorgesteld om gezamenlijk (VROM, regio's, AOO) voortdurend de internationale ontwikkelingen en de ontwikkelingen direct over de grens te volgen en in (periodieke) rapportages in beeld te brengen.

Vervolg-activiteiten
Het Bureau AOO voegt aan het Werkplan AOO 1992 een verkenning van:
- de stand van zaken en de mogelijke ontwikkelingen met betrekking tot de internationale regelgeving;
- het grensoverschrijdend transport van afval;
- de verwerkingscapaciteit direct over de grens.

Deze verkenning wordt samen met VROM en de regio's uitgevoerd.

Nieuw programmapunt Internationale aspecten Afvalverwijdering:

P 032	**Het AOO zal samen met VROM en de regio's de ontwikkelingen in de afvalverwijdering direct over de grens en in de internationale regelgeving nauwlettend volgen.**

(7.5) Uitvoering programmapunten

Ontvangen reacties
In veel reacties wordt de vrees geuit dat het programma door het ontbreken van een wettelijke status onvoldoende hard zal zijn en dat bij de uitvoering daardoor grote vertragingen zullen ontstaan.

Overwegingen en commentaar
De Minister heeft inmiddels de voorbereiding van een wettelijke regeling van het AOO aangekondigd. Daarnaast is op dit moment van belang dat de Samenwerkingsovereenkomst Afvalverwijdering erop gericht is om door overleg en afstemming tot een goede aanpak van de afvalverwijdering te komen. Het programma moet zijn "hardheid" krijgen door de toezeggingen van de partijen in het AOO over de uitvoering. De ontvangen inspraakreacties geven een goede indruk van de wijze waarop het programma zal worden gerealiseerd.

Aanpassingen
De hiervoor gegeven beschouwing zal worden toegevoegd. Deze rapportages zijn opgenomen in een programmapunt.

Vervolg-activiteiten
In het Tienjarenprogramma Afval is aangekondigd dat periodiek voortgangsrapportages zullen worden uitgebracht.

Nieuw programmapunt Voortgangsbewaking:

P 033	**Het AOO zal de voortgang bij de uitvoering van het Tienjarenprogramma Afval bewaken aan de hand van periodiek op te stellen voortgangsrapportages.**

BIJLAGEN Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval

(Bijlage 3) Ruimtelijk aspecten

Ontvangen reacties
T.a.v. de inhoud van het selectie- en afwegingskader wordt in het Tienjarenprogramma Afval een motivatie gemist voor de keuze van de criteria (RARO).
Voorgesteld wordt om het kader op te nemen in de afstemmingsrichtlijnen van het Structuurschema Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie (NenM).
De relatie tussen het selectie- en afwegingskader en de MER is niet goed weergegeven (Noord-Holland).
Verder worden bij een enkel criterium enige kanttekeningen geplaatst en worden er voorstellen gedaan tot het toevoegen van enige criteria.

Overwegingen en commentaar
De RARO constateert dat het selectie- en afwegingskader een vrij complete indruk maakt, maar acht meer toelichting noodzakelijk voor een juiste interpretatie van het kader door de andere overheden. Het AOO onderschrijft de noodzaak van een toelichting. Hiervoor kan worden verwezen naar een uitwerking van het selectie- en afwegingskader voor stortplaatsen naar een beslissingsondersteunend model (literatuur). Deze uitwerking zal als AOO-achtergronddocument verschijnen bij het Tienjarenprogramma Afval.

In het onderdeel afstemmingsrichtlijnen van het Structuurschema Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie (SGR [4]) wordt ingegaan op de afstemming met andere beleidsvelden. Aangezien er sprake is van een relatie tussen het selectie- en afwegingskader en het structuurschema zal de projectgroep SGR nagaan of het zinnig is een passage in dit onderdeel van het structuurschema op te nemen.

Met het voorstel van SNM om categorie 7 te schrappen en categorie 1 uit te breiden, zodanig dat alle natuurgebieden die in bestemmingsplannen zijn vastgelegd worden uitgesloten, kan niet worden ingestemd. Het is aan de provincies om goede ruimtelijke afwegingen te maken, met name in het streekplan. Het streekplan zal vervolgens door moeten werken in het bestemmingsplan. In categorie 7 worden zowel de gebieden aangegeven die voortvloeien uit het rijksbeleid en nog een nadere provinciale invulling behoeven, als gebieden die voortvloeien uit autonoom provinciaalbeleid. Wel wordt in het commentaar juist geconstateerd dat bij de vaststelling van het SGR een aantal gebieden uit de boot dreigen te vallen.

[4] De naam van het structuurschema zal veranderen in Structuurschema Groene Ruimte (SGR)

In het Tienjarenprogramma Afval zal dit worden aangepast.
Tenslotte wordt opgemerkt dat een verwijzing naar de zgn. afweegformules van het SGR in het Tienjarenprogramma Afval moet worden toegevoegd. Dit wordt niet nodig geacht nu gesteld kan worden dat het selectie- en afwegingskader als zodanig deze functie al vervult.

Het opstellen van een locatiekeuze-MER is verplicht indien de locatie in het PAP wordt gekozen. Indien het PAP niet voor de locatieafweging wordt gebruikt is het bevoegd gezag niet verplicht een ander afwegingskader te doorlopen. I.v.m. beroepsprocedures wordt het bevoegd gezag wel aangeraden een locatieafweging te maken. Het selectie- en afwegingskader kan daarbij behulpzaam zijn.

Aanpassingen
Aangegeven is dat voor een juiste interpretatie van het selectie- en afwegingskader een toelichting noodzakelijk is. Voor deze toelichting wordt verwezen naar het desbetreffende achtergronddocument.
Aan categorie 7 van de uitsluitende fase is toegevoegd:
"en de andere onder 6 genoemde gebieden die niet in het structuurschema Groene Ruimten zullen worden opgenomen".
De relatie tussen een locatiekeuze-MER en het selectie- en afwegingskader is conform het bovenstaande weergegeven.

4. REACTIES OP HET MILIEU-EFFECTRAPPORT

Ontvangen reacties
De alternatieven in het MER, waaronder het meest milieu-vriendelijk alternatief, hebben alleen betrekking op verwerkingsscenario's en niet op aanbodscenario's;
In het MER ontbreekt een eindafweging over de verschillende verwerkingsmethoden (verbranden/vergisten/storten), met expliciete weegfactoren, terwijl toch keuzes worden gemaakt; de milieuhygiënische afweging is daarmee onvolledig.
Het volksgezondheidsaspect is onvoldoende meegenomen.

Overwegingen en commentaar
- *Algemeen*

Anders dan het geval is voor het Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval, zal het MER niet worden aangepast. In de wettelijke m.e.r.-procedure is aanvulling of aanpassing van het MER feitelijk alleen maar aan de orde als de Commissie m.e.r. tot het oordeel komt dat het MER van onvoldoende kwaliteit is om een besluit op te baseren. Het tegendeel is het geval. Het judicium van de Commissie m.e.r., zoals weergegeven in de aanbiedingsbrief en toetsing op hoofdlijnen (hoofdstuk 2) is uitgesproken positief.
In de wettelijke m.e.r.-regeling geldt verder een motiveringsplicht bij het nemen van het besluit (Wabm, art 41ak): aangeven op welke wijze rekening is gehouden met het milieu, vermelden wat is overwogen omtrent de in het MER beschreven alternatieven en aangeven wat is overwogen over de ingebrachte reacties en adviezen.

Ook in andere paragrafen van deze nota van aanpassing {o.a. par. 3.(5.8), 3.(6.3)}, is ingegaan op milieu-aspecten die samenhangen met de voorgestelde programmering. Hieronder zal specifiek worden ingegaan op opmerkingen over het MER.

- *Alternatieven*

In het MER zijn twee **aanbodscenario's** weergegeven: gebaseerd op respectievelijk het beleid- en tegenwindscenario. Elders in deze nota van aanpassing is de keuze voor deze scenario's nog eens toegelicht (6.2). Hier is gesteld dat het beleidsscenario het taakstellende scenario is dat voortvloeit uit de kaderbrief van de Minister van VROM, namelijk de programmering te baseren op het NMP-plus-beleid en waar mogelijk uit te gaan van verdergaande taakstellingen voor preventie/hergebruik. Daarnaast is het tegenwind-scenario ontwikkeld om de continuïteit van de afvalverwerking te garanderen. Hierover is door de Commissie m.e.r. opgemerkt dat dit nog niet de "worst case" weerspiegelt. Alhoewel deze opmerking wordt onderschreven, is het niet waarschijnlijk (in termen van kansen) dat de werkelijke ontwikkeling van het afvalaanbod nog dramatischer zal zijn dan het tegenwindscenario. Gelet op de geringe maatschappelijke acceptatie van uitbreiding van/nieuwe afvalverwerkingsinrichtingen, wordt nodeloos weerstand opgeroepen voor inrichtingen die wellicht niet of niet meteen nodig blijken te zijn. Daarmee is het, uit een oogpunt van maatschappelijke kosten, onverantwoord uit te gaan van onrealistische scenario's.

- *Weegfactoren*

In het MER is uitdrukkelijk op principieel-methodologische gronden ervoor gekozen niet te werken met **multi-criteria analyses**.
Weegfactoren, waarmee bijvoorbeeld ruimtebeslag tegen de verspreiding van toxische stoffen wordt afgewogen, horen echter niet thuis in een wetenschappelijk document als het MER. Het gaat bij weegfactoren om uitdrukkelijke politieke keuzes, die niet gemaskeerd moeten worden door semi-wetenschappelijke beschouwingen. In het MER is de complexe problematiek van de milieu-belasting teruggebracht tot scores op 12 indicatoren:
verspreiding (van dioxines, Hg + Cd, PAK, CZV), verzuring, verstoring, klimaat, energie, verwijdering (te storten restafval, chemisch afval en herbruikbare reststoffen) en ruimtebeslag.
Weegfactoren toekennen aan deze 12 indicatoren heeft geen werkelijke toegevoegde waarde.

Een aanpak zoals de Commissie m.e.r. die voorstelt in haar toetsingsadvies, namelijk de scores op de verschillende milieuthema's te relateren aan de bijdrage van de afvalverwerking als geheel aan dit thema en aan de omvang van het probleem in Nederland, is constructief. In het MER zelf zijn wel al pogingen in die richting ondernomen. Zo wordt over de energie-opbrengst van afvalverbranding gemeld dat deze ca. 2% van de elektriciteitsproductie voor zijn rekening zal nemen (wat nog altijd meer is dan zonne- of windenergie). Verder wordt over de bijdrage van verzuring opgemerkt dat afvalverbranding in het beleidsscenario minder dan 1% bijdraagt aan de totale verzuring. In het MER voor een volgend Tienjarenprogramma Afval zal deze weg verder worden bewandeld.

- *Volksgezondheid*

In het MER zijn de volksgezondheidsaspecten van de verschillende verwerkingsmethoden (verbranden, storten, composteren, vergisten) in bijlage 6 behandeld. Deze beschrijvingen zijn beknopt, aangezien het MER een locatie-onafhankelijke beschrijving van de milieu-belasting geeft. Al bij een MER op project-niveau is het moeilijk emissies te vertalen naar milieu-effecten, aangezien de bijdrage van een individuele bron aan de achtergrondbelasting veelal gering is (hooguit enkele procenten).
Voor een MER op strategisch niveau is dit nog veel gecompliceerder. De milieu-informatie is globaal, kwalitatief en indicatief van karakter, terwijl de effecten op een grotere schaal spelen (regionaal/nationaal). De concrete doorwerking van alternatieve beleidsopties in concrete projecten kan nog vrijwel niet worden overzien, daarvoor is het aantal vrijheidsgraden bij de implementatie nog te groot. Anders gezegd: op operationeel niveau is de beleidsruimte nog aanzienlijk. Daarom is gewerkt met opvulling tot de normen, als "worst-case" benadering, terwijl al bij voorbaat duidelijk is dat de werkelijke belasting geringer zal zijn. Voorts ontbreekt, naast de feitelijke emissie en de concrete locatie, ook nog de tijddimensie in het MER. Om een vergelijking te kunnen maken van de diverse verwerkings-methoden moet geabstraheerd worden van het tijdstip waarop de belasting van het milieu plaats vindt (voor luchtemissies veelal instantaan, voor emissies naar bodem/grondwater veelal met grote vertraging).
Tenslotte is de resterende uitworp van verwerkingsinrichtingen, ook van verbrandingsinstallaties, bij toepassing van de richtlijn Verbranden 1989, zeer gering. Voor afvalverbranding zal de totale uitworp van dioxinen, bij realisering van het beleidsscenario en dus ruim 5 mln ton verbrandingscapaciteit verdeeld over zo'n 10 locaties, nog maar zo'n 4 gram/jaar zijn. Aan deze zeer geringe uitworp zijn geen volksgezondheidsaspecten meer toe te schrijven[5]).

- *Ruimtebeslag*

In het MER is bij het ruimtebeslag de aandacht vooral gericht op het blijvende ruimtebeslag door stortplaatsen. Het beslag dat door installaties en de infrastructuur op de ruimte wordt gelegd is echter ook van belang maar niet opgenomen in de figuur 1.3 aan het eind van de samenvatting. Deze figuur zal daarom worden weggelaten.

Aanpassingen

Enkele onduidelijkheden en fouten in de Samenvatting van het MER (bijlage 6 van het Tienjarenprogramma Afval) zijn opgehelderd en gecorrigeerd. De paragraaf milieuaspecten uit het Tienjarenprogramma Afval (5.8) is aangepast en uitgebreid met een beschouwing over de slakken-problematiek.

---

[5] "..binnen de huidige regelgeving, zoals die op dit moment geformuleerd is, zijn er geen wetenschappelijke argumenten om dioxines als doorslaggevend element tegen afvalverbranding aan te voeren". Drs. R.M.C. Theelen, laboratorium voor Toxicologie/RIVM, Dioxines in Nederland een probleem? Studiedag huisvuilverbranding en volksgezondheid, 20 maart 1992, Thorn.

Vervolg-activiteiten

In de regeling voor milieu-effectrapportage is bepaald, dat in het besluit dat met toepassing van m.e.r. wordt genomen, moet worden vermeld hoe de feitelijk optredende gevolgen voor het milieu zullen worden gevolgd.

Aan dit vereiste kan in dit kader eenvoudig worden voldaan doordat over drie jaar een nieuwe versie van het Tienjarenprogramma Afval moet worden uitgebracht. Op dat moment zal ook een nieuw milieu-effectrapport worden opgesteld. Daarnaast voorziet het programma in het uitbrengen van periodieke voortgangsrapportages. Daarin zal ook aandacht worden besteed aan de ontwikkelingen met betrekking tot het milieu.

BIJLAGE 1

OVERZICHT VAN DE SCHRIFTELIJK ONTVANGEN INSPRAAKREACTIES

nr. 1	Drs. E. Mostert
nr. 2	vervallen
nr. 3	Nederlandse Federatie voor Kunststoffen (NFK)
nr. 4	Vereniging van Recreatie-ondernemers Nederland (RECRON)
nr. 5	G. Le Belle
nr. 6	Samenwerkingsorgaan Oost-Veluwe
nr. 7	VNO en NCW
nr. 8	Milieufederatie Limburg
nr. 9	Gemeente Apeldoorn, namens de contractpartners van de VAM
nr. 10	Werkgroep Boekelermeer
nr. 11	Afvalverwijderingsbedrijf IJmond-Zaanstad
nr. 12	CNV
nr. 13	Gemeente Haelen
nr. 14	Gemeente Zaanstad
nr. 15	Stichting Steunpunt Milieunetwerken
nr. 16	Samenwerkingsverband Noordwest-Veluwe
nr. 17	Gemeente Vlaardingen (Werkverband Milieu Vlaardingen)
nr. 18	Nederlandse Vereniging voor Medische Milieukunde (NVMM)
nr. 19	Bestuurscom. v. Milieuzaken Regio Arnhem
nr. 20	BFI
nr. 21	Stichting Natuur en Milieu
nr. 22	Stichting Brandend Hart
nr. 23	St. Bureau Milieutransporten Binnenvaart
nr. 24	Prov. Drenthe (zie ook nr.62)
nr. 25	Vereniging van Leveranciers van Milieuapparatuur en -technieken (VLM)
nr. 26	NOB-Wegtransport
nr. 27	Stop Vuilverbranding Alkmaar
nr. 28	Concept-advies NAO (zie nr.58 voor de definitieve reactie)
nr. 29	R. Blom-de Ridder
nr. 30	Gewest Gooi en Vechtstreek
nr. 31	Waterleiding Mij. Limburg
nr. 32	Greenpeace
nr. 33	Vereniging Milieudefensie
nr. 34	W. Hijmans, namens Vereniging Milieudefensie Nijmegen
nr. 35	J.H. Bakker
nr. 36	Samenwerkingsverband Vuilverwerkingsbedrijf Noord Groningen
nr. 37	Derks Star Busman, namens Heeren Vuilverbranding Roosendaal B.V.
nr. 38	Vereniging van Afvalverwerkers (VVAV, zie ook nr.70)
nr. 39	Overlegorgaan Stop Vuilverbranding Nederland
nr. 40	Gemeente Leeuwarden
nr. 41	vervallen
nr. 42	TNO-Milieu en Energie
nr. 43	Samenwerkende Kamers van Koophandel in Gelderland, Flevoland en Utrecht
nr. 44	Gemeenschappelijke Vuilverwerking Leiden e.o. (Gevulei)
nr. 45	Regio Eindhoven Kempenland
nr. 46	Gemeente Weert
nr. 47	James Martin Strategy
nr. 48	Gemeente Veenendaal
nr. 49	N.V. Vuilafvoer Maatschappij VAM

nr. 50	Gem. Leiden
nr. 51	Gem. Voorburg
nr. 52	Gewest Den Haag
nr. 53	NVRD afdeling Midden-Nederland
nr. 54	Prov. Flevoland
nr. 55	Afval Verwijdering Utrecht (AVU)
nr. 56	Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
nr. 57	Concept-advies VVAV (zie nr.70 voor de definitieve reactie)
nr. 58	Noordelijk Afval Overleg Orgaan (NAO)
nr. 59	Openbaar Lichaam Afvalverwijdering Friesland (OLAF)
nr. 60	Regionaal Afval Overleg Orgaan Zuid-Nederland (RAOZ)
nr. 61	Prov. Overijssel
nr. 62	Prov. Drenthe (zie ook nr.24)
nr. 63	AVR
nr. 64	CRMH-advies
nr. 65	Prov. Noord-Holland
nr. 66	Prov. Limburg
nr. 67	vervallen
nr. 68	SAVA (Zuid-Holland West)
nr. 69	Concept-advies Rijksoverheid (zie nr.77 voor de definitieve reactie)
nr. 70	Vereniging van Afvalverwerkers (VVAV, zie ook nr.38)
nr. 71	Prov. Zuid-Holland
nr. 72	Streekgewest westelijke mijnstreek
nr. 73	Concept-reactie Provincie Gelderland (zie nr.82 voor de definitieve reactie)
nr. 74	Kamers van Koophandel Noord-Brabant
nr. 75	RARO (zie nr.84 voor de definitieve reactie)
nr. 76	Interprovinciaal Overleg (IPO)
nr. 77	Rijksoverheid
nr. 78	vervallen
nr. 79	NVRD hoofdbestuur
nr. 80	Regionaal Afval Overleg Orgaan Midden-Nederland (RAOM)
nr. 81	Gemeente Heel
nr. 82	Provincie Gelderland
nr. 83	Gemeente Alkmaar
nr. 84	Raad van advies voor de ruimtelijke ordening (RARO)
**	Advies Commissie m.e.r.
**	Verslag Hoorzitting

BIJLAGE 2

OVERZICHT VAN HET GEVOERDE OVERLEG IN HET KADER VAN DE INSPRAAKPROCEDURE

1.	17-02-92	Vereniging van Afvalverwerkers
2.	19-02-92	Bestuurlijk overleg Regio Midden-Nederland
3.	06-03-92	Bestuurlijk overleg Regio Zuid-Holland
4.	12-03-92	Platformbijeenkomst NVRD-Regio Zuid-Holland
5.	13-03-92	Platformbijeenkomst Regio Noord
6.	17-03-92	Rijksplanologische Dienst
7.	18-03-92	Verbond van Nederlandse Ondernemers
8.	18-03-92	Stichting Natuur en Milieu en de milieufederaties
9.	19-03-92	Platformbijeenkomst Regio Noord-Holland
10.	23-03-92	Platformbijeenkomst Regio Midden-Nederland
11.	24-03-92	Platformbijeenkomst NVRD-regio Zuid
12.	25-03-92	Hoorzittingen (zie verslag)
13.	26-03-92	Platformbijeenkomst Regio Zuid/Limburg
14.	27-03-92	Platformbijeenkomst NVRD-regio Oost Nederland
15.	27-03-92	Platformbijeenkomst Vereniging van Afvalverwerkers
16.	30-03-92	Platformbijeenkomst Regio Zuid/Zeeland
17.	30-03-92	Gemeente Leiden
18.	01-04-92	Platformbijeenkomst NVRD-regio Midden Nederland
19.	02-04-92	Platformbijeenkomst NVRD-regio Noord-Holland
20.	02-04-92	Vereniging van Nederlandse Gemeenten - Milieucommissie
21.	02-04-92	Overleg Afvalverbranding Economische Zaken, VROM, VVAV, aanbieders)
22.	03-04-92	Bestuurlijk overleg Regio Noord-Holland
23.	03-04-92	Platformbijeenkomst Regio Zuid-Holland
24.	06-04-92	NV Vuilafvoer Maatschappij VAM
25.	06-04-92	SAVA en Gemeente Den Haag
26.	07-04-92	Platformbijeenkomst Regio Zuid/Noord-Brabant
27.	07-04-92	Afvalverwerking Rijnmond
28.	09-04-92	Bestuurlijk overleg Regio Noord
29.	14-04-92	Platformbijeenkomst NVRD-regio Zeeland/Brabant
30.	15-04-92	Bestuurlijk Overleg Regio Zuid
31.	28-04-92	Provinciale Bureauhoofden Afval
32.	04-05-92	Vereniging Milieudefensie en Overlegorgaan Stop Vuilverbranding Nederland

BIJLAGE 3

LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

AIS	Afval informatie systeem van het AOO
AMN	Afvalverwerking Midden Nederland
AOO	Afval Overleg orgaan
ARN	Afvalverwerking Regio Nijmegen
AVI	Afval Verbrandings Installatie
AVIRA	Afvalverwerkinginstallatie Regio Arnhem
AVR	Afval Verbranding Rijnmond
AVU	Afval Verwijdering Utrecht
Aw	Afvalstoffenwet
BACA	Besluit Aanwijzing Chemische Afvalstoffen
BSA	Bouw- en sloopafval
Cmer	Commissie voor de Milieu-effectrapportage
CNV	Christelijk Nationaal Vakverbond
CPB	Centraal Plan Bureau
CRMH	Centrale Raad voor de Milieuhygiëne
DGM/A	Directoraat Generaal Milieubeheer, directie Afvalstoffen
GAVI	Geintegreerde Afvalverwerkingsinrichting
GEVUDO	Gemeenschappelijke Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken
Gevulei	Gemeenschappelijke Vuilverwerking Leiden e.o.
GFT-afval	groente-, fruit- en tuinafval
GHA	Grof huishoudelijk afval
HHA	huishoudelijk afval
HVC	huisvuilcentrale Alkmaar
IBC-criteria	isoleren, beheersen en controleren
IDC	industrieel container afval
i.e.	in exploitatie
i.p.	in procedure
IPO	Interprovinciaal Overleg
KWD-afval	kantoren-, winkels- en dienstenafval
LCCA	Landelijke Coördinatie Commissie Afvalbeleid
m.e.r.	milieu-effectrapportage
MER	Milieu-effect Rapport
NAO	Noordelijk Afval Overleg Orgaan
NCW	Nederlands Christelijk Werkgeversverbond
NFK	Nederlandse Federatie voor Kunststoffen
NIMBY	not in my back yard (niet in mijn achtertuin)
NMP	Nationaal Milieubeleidsplan
NMP-plus	Nationaal Milieubeleidsplan Plus
NMV	Nationale Milieuverkenning
NOTA	Nederlandse organisatie voor technologisch aspectenonderzoek
NOVEM	Nederlandse Maatschappij voor Energie en Milieu B.V.
NVMM	Nederlandse Vereniging voor Medische Milieukunde
NVRD	Nederlandse Vereniging van Reinigings Directeuren
OLAF	Openbaar Lichaam Afvalverwijdering Friesland
O.TJP.A	Ontwerp Tienjarenprogramma Afval
PAIS	Provinciaal afvalstoffen informatie systeem
PAK	polycyclische aromatische koolwaterstoffen
Proav	Provinciaal Afvalverwijderingsbedrijf Zuid-Holland N..
RA	Reinigingsdiensten afval

RAOO	Regionaal Afval Overleg Orgaan
RAOZ	Regionaal Afval Overleg Orgaan Zuid-Nederland
RARO	Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening
RDF	refuse derived fuel
RECRON	Vereniging van Recreatie Ondernemers Nederland
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne
ROTEB	Dienst voor Reiniging, ontsmetting, transport en bedrijfswerkplaatsen van de gemeente Rotterdam
SA	shredder afval
SNM	Stichting Natuur & Milieu
SOV	Samenwerkingsverband Oost-Veluwe
STIPT	Stimulerings projectteam technologiebeleid
TJP.A	Tienjarenprogramma Afval
VINEX	Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra
VAM	N.V. Vuilafvoer Maatschappij
VBA	Verordening Bedrijfsafvalstoffen
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VNO	Vereniging van Nederlandse Ondernemers
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VVI	Vuilverbrandingsinstallatie
VVAV	Vereniging van Afvalverwerkers
WRO	Wet op de Ruimtelijke Ordening
WGR	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
ZA	Ziekenhuis afval

BIJLAGE 4

LIJST VAN AOO-PUBLICATIES

Het Afval Overleg Orgaan heeft voor het opstellen van het Tienjarenprogramma Afval een aantal onderzoeken laten uitvoeren. Daarnaast laat het AOO onderzoek uitvoeren gericht op de uitvoering. Deze rapporten worden uitgegeven als publicatie in de AOO-reeks, waarin ook alle overige publicaties van het AOO zijn opgenomen.
De publicaties kunnen bij het Bureau AOO worden besteld door overmaking van het vermelde bedrag op gironummer 6261334 aan Stichting Bureau Afval Overleg Orgaan in Utrecht, onder vermelding van het publicatienummer en de titel.

1991

91-01	Plan van aanpak Tienjarenprogramma Afval, startnotitie MER. April 1991.	f 10,=
91-02	Ruimtelijke ordeningsaspecten bij de afval-verwerking. April 1991.	f 15,=
91-03	Programma van eisen, richtlijnen milieu-effectrapport voor het Tienjarenprogramma Afval. Mei 1991.	f 10,=
91-04	Notitie overdracht afvalverwerkingscapaciteit. Mei 1991.	f 10,=
91-05	Modelberekening Afvalbalans. Juni 1991.	f 10,=
91-06	Actieprogramma huidige knelpunten afvalverwijdering. Juni 1991.	f 10,=
91-07	Werkprogramma voorbereiding Tienjarenprogramma Afval. Juli 1991.	f 10,=
91-08	Richtlijnen voor het milieu-effectrapport Tienjaren-programma Afval. Augustus 1991.	f 10,=
91-09	De markt in (ver)werking. Verkenning van de bedrijfs-economische aspecten van verwerkingsinrichtingen. Hoofd-document en achtergronddocument. Oktober 1991.	f 15,=
91-10	Verkenning logistieke aspecten. Oktober 1991.	f 15,=
91-11a	Kenschetsen en prognoses voor huishoudelijk afval. Oktober 1991.	f 10,=
91-11b	Kenschetsen en prognoses voor bouw- en sloopafval. September 1991.	f 10,=
91-11c	Kenschetsen en prognoses voor industrie-(container)afval. Oktober 1991.	f 10,=

91-11d	Kenschetsen en prognoses voor KWD (kantoor- winkel- en dienstenafval). Oktober 1991.	f 10,=
91-11e	Kenschetsen en prognoses voor reinigingsdienstenafval. Oktober 1991.	f 10,=
91-11f	Kenschetsen en prognoses voor grof huishoudelijk afval. Oktober 1991.	f 10,=
91-11g	Kenschetsen en prognoses voor shredderafval en C3-afval. Oktober 1991.	f 10,=
91-11h	Kenschetsen en prognoses voor (niet specifiek) ziekenhuis-afval. Oktober 1991.	f 10,=
91-11i	Kenschetsen en prognoses voor verontreinigde grond. Oktober 1991.	f 10,=
91-11j	Kenschetsen en prognoses voor zuiveringsslib. Oktober 1991.	f 10,=
91-12a	Afvalaanbod regio Noord-Nederland. September 1991.	f 10,=
91-12b	Afvalaanbod regio Midden-Nederland. September 1991.	f 10,=
91-12c	Afvalaanbod regio Noord-Holland. September 1991	f 10,=
91-12d	Afvalaanbod regio Zuid-Holland. September 1991.	f 10,=
91-12e	Afvalaanbod regio Zuid-Nederland. September 1991.	f 10,=
91-13	Onderbouwing van capaciteiten van nieuwe AVI's. Oktober 1991.	f 10,=
91-14	SIMPOSIUM, Studie naar de Invloed van Materiaal hergebruik en Preventie op Omvang en Samenstelling van Inzamelstromen Uitgaande van Milieubeleid. December 1991.	f 20,=
91-15	Instrumenten bij eindverwerking gericht op uitvoering van de Motie Lansink. November 1991.	f 15,=
91-16a	Verkenning ruimtelijke aspecten van afvalverwijdering. Oktober 1991.	f 10,=
91-16b	Verkenning van de ruimtelijke aspecten van de afval-verwijdering. Toetsingskader voor locatiekeuze. September 1991.	f 10,=
91-16c	Toetsing van geplande locaties voor afvalverbrandings-installaties. Oktober 1991.	f 15,=
91-17	Samenwerken aan flexibiliteit. Verkennend onderzoek capaciteitsuitwisseling verbrandingsinstallaties. Oktober 1991.	f 10,=

91-18	Samenwerken aan flexibiliteit. Verkennend onderzoek herstructurering Afvalstromen. Oktober 1991.	f 10,=
91-19a	Technische verkenning verbranden. Oktober 1991.	f 10,=
91-19b	Technische verkenning van de bewerkingsmethoden. Oktober 1991.	f 10,=
91-19c	Technische verkenning storten. September 1991.	f 10,=
91-19d	Technische verkenning gescheiden inzameling van afval. Oktober 1991.	f 10,=
91-19e	Informatiedocument: biologisch drogen, composteren en vergisten. Oktober 1991.	f 10,=

1992

92-01	Ontwerp-Tienjarenprogramma Afval 1992-2002. Februari 1992	f 25,=
92-01a	Naar een Tienjarenprogramma Afval; Handleiding voor de inspraak. Februari 1992.	gratis
92-01b	Toward a Ten-year Programme on Waste Management. Februari 1992.	f 10.=
92-02	Milieu-effectrapport Tienjarenprogramma Afval 1992-2002. Februari 1992.	f 35,=
92-03	Minimalisering afvalverbrandingscapaciteit door anaërobe vergisting van de organische fractie. Mei 1992.	f 10,=
92-04	Steuntje bij het storten. Een beslissingsondersteunend model als hulpmiddel bij de locatiekeuze van een afval-stortplaats. April 1992.	f 15,=
92-05	Ruimtelijk kader voor afvalverwijdering. Oktober 1991.	f 7,50
92-06	Plan van aanpak Informatiecentrum Preventie en Hergebruik. Januari 1992.	f 7,50
92-07	Werkplan AOO 1992. Februari 1992.	f 10,=
92-08	Plan van aanpak Programma Preventie en Hergebruik. Maart 1992.	f 7,50
92-09	Jaarverslag AOO 1991. April 1992.	f 10,=
92-10	Overzicht van de inspraak-reacties op het Ontwerp-Tienjaren-programma Afval 1992-2002. Juli 1992.	f 10,-

92-11	Nota van Aanpassing Tienjarenprogramma Afval 1992-2002. Augustus 1992.	f 15,=
92-12	Tienjarenprogramma Afval 1992-2002. Augustus 1992.	f 25,=
92-13	Samenvatting Tienjarenprogramma Afval 1992-2002	gratis

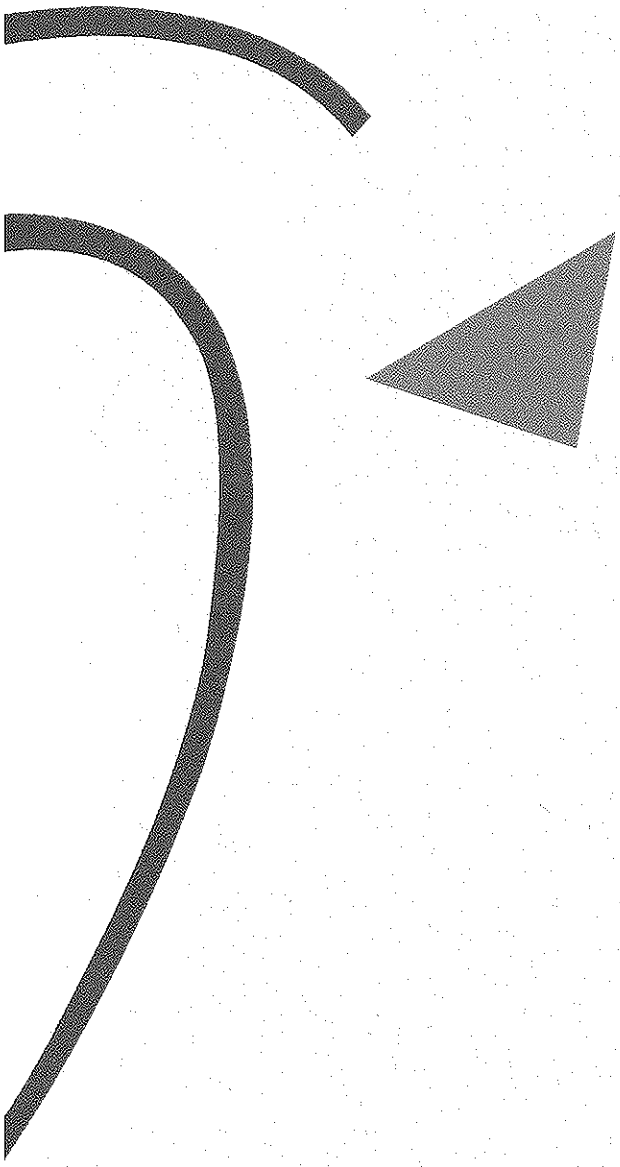

Afval Overleg Orgaan
Catharijnesingel 55
3511 GD UTRECHT
postbus 19015
3501 DA UTRECHT
telefoon [030] 34 28 00
telefax [030] 34 22 60